

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE KONGOLESE RECHTSLEER EN RECHTSPRAAK INZAKE MEDISCHE AANSPRAKELIJKHEID

De belangstelling waarvan het probleem der medische aansprakelijkheid voor het ogenblik in België vanwege tal van juristen het voorwerp is heeft er ons toe aangezet deze studie aan te vatten.

Ze heeft enkel voor doel een critisch overzicht te geven van de rechtsleer welke door juristen uit de kolonie of uit koloniale middens wordt voorgestaan en van de rechtspraak zoals ze door de rechtbanken en hoven van Belgisch Kongo werd ontwikkeld.

De rechtsregelen welke het vraagstuk der geneeskundige aansprakelijkheid en de bedrijvigheid in het algemeen van de koloniale geneesheren beheersen zijn dezelfde als deze welke in België worden toegepast. Ze werden inderdaad bijna letterlijk uit het Belgisch recht overgenomen. Bij gebrek aan specifieke beschikkingen is de rechtsleer en de rechtspraak in Europa reeds vroeg gedwongen geweest de algemene en principiële beschikkingen waarop aansprakelijkheid van de geneesheer eventueel wordt gegrond aan te vullen. En dit lang voor de Kongolese rechtbanken en hoven zijn geroepen geworden zich uit te spreken over feiten die met het probleem dat ons bezighoudt verband houden.

Eens dat dit echter zo was hadden deze rechtbanken en hoven het uitgebreid arsenaal der Europese rechtsstudie ter hunner beschikking en werd er dan ook op voortgebouwd. Maar waar in Europa geen eensgezindheid aangaande het probleem bestond, waren de Kongolese rechtspraak en de doctrine eveneens al even weinig akkoord over de mogelijke oplossingen. Waar echter de basis identiek is, menen wij dat het bepaald nuttig kan zijn dat de bevindingen, overwegingen en denkbeelden, die door de koloniale rechtskundige bedrijvigheid het leven zagen in het licht worden gesteld. Zo kunnen ze eventueel een bijdrage leveren tot het verdere uitdiepen van het vraagstuk dat onuitputbaar schijnt te zullen zijn tot de wetgever de oplossingen zal geven.

Terzelve tijd als dit enkele probleem zal het koloniaal recht misschien eens heel even in zijn geheel tot de sfeer der algemene belangstelling doordringen. Lange tijd immers is deze tak van ons recht onverdiend verwaarloosd geworden door een groot aantal van de moederlandse rechtsgeleerden, zodat enkel enige zeer zeldzame specialisten ervan op de hoogte waren.

Zodoende zullen onze juristen er zich mogelijk van bewust worden dat het koloniale recht, zijn doctrine en zijn rechtspraak, voor de studie der rechtskundige problemen welke in België en Kongo gelijkelijk opend zijn niet helemaal van belang is ontbloot. Uit een toenadering tussen het moederlandse en koloniale recht kan niets anders dan wederzijds goed worden verwacht. Het zal mij dan ook een zeer grote voldoening zijn, indien alleen maar het doel, belangstelling te wekken voor ons Belgisch koloniaal recht, is bereikt geworden.

Vooraleer de stof zelve aan te vatten lijkt het gewenst de feitelijke toestanden bij de uitoefening der geneeskunde in Belgisch Kongo even toe te lichten. De geneesheren die de geneeskunde als vrij beroep beoefenen zijn niet zo talrijk en eerder gering in verhouding tot het aantal dergenen die hun beroep uitoefenen in dienstverband, hetzij onder contract van dienstverhuring aangegaan met een fysieke of een morele persoon, hetzij onder administratief statuut van de kolonie.

Juist dit feit karakteriseert de rechtspraak. Het geeft inderdaad aanleiding tot betwistingen en gedingen welke zich in Europa weinig voordoen, namelijk deze over de aansprakelijkheid der personen welke de diensten van deze geneesheren gebruiken. Dit deel der rechtspraak is dan ook het voornaamste. In haar geheel genomen is deze echter absoluut niet uitgebreid en beperkt ze zich zelfs tot enkele beslissingen. Maar de daarin vastgelegde principes hebben juist door de zeer geringe gelegenheid welke de Europese rechtspraak heeft gehad zich over deze aangelegenheid uit te spreken een gans bijzonder belang.

Wat de doctrinaire studies over medische verantwoordelijkheid aangaat zijn deze niet zeer talrijk. Naar we menen te weten zijn er enkel tot op heden twee korte studies verschenen. De eerste van de hand van de heer M. Rae, Raadsheer in het Beroepshof te Leopoldstad, verscheen in de «Revue juridique du Congo belge» — jaargang 1950, bl. 41 en volgende, uitgegeven door de «Société des études juridiques du Katanga» te Elisabethstad onder de titel «De la responsabilité des médecins et des personnes qui emploient leurs services». De tweede studie is van de hand van de heer A. Durieux, directeur bij het Ministe-

rie van Koloniën. Onder de titel «De la responsabilité aquilienne des médecins au service de la colonie» verscheen ze in het «Journal des tribunaux d'outre-mer» jaargang 1950, bl. 27 en volgende. Zoals de auteur van deze studie zelf zegt wil ze enkel een aanvulling zijn van de studie van de heer Rae, vooral van de gedeelten welke handelen over de aansprakelijkheid van de kolonie voor de geneesheren waarvan ze de diensten gebruikt. Wij zullen het doel van de geleerde auteur eerbiedigen en zijn studie behandelen in aanvulling van het doctrinair stelsel dat Rae ontwikkelde en waarvan we hierna een overzicht geven.

Het bestaan van een contract tussen de geneesheer, die de geneeskunde als vrij beroep beoefent en een patiënt welke in persoon of door mandataris deze geneesheer kiest als deze geneesheer deze keuze aanneemt, wordt door Rae samen met de overgrote meerderheid der Belgische en Franse auteurs en der rechtspraak vooropgezet. De Kongolese rechtspraak had nog niet de gelegenheid zich uit te spreken, maar het is ongetwijfeld dat deze de aangehaalde, gans algemeen geldende mening zal volgen.

Het contract is een contract «sui generis», dat een verbintenis van middel in zich sluit, namelijk deze van zorgen te verstrekken. De aansprakelijkheid van de geneesheer is van contractuele aard telkens ze haar oorsprong vindt in een niet- of foutieve uitvoering van het contract. De uitvoering van het contract dient, zoals dit het geval is met ieder ander contract, te geschieden op de wijze zoals een goed huisvader dit zou doen. De te verstrekken zorgen moeten aldus gewetensvol, zorgvuldig en in overeenstemming met de vaststaande gegevens der wetenschap worden gegeven. Indien de geneesheer zorgen verleent zonder dat voorafgaandelijk een contract is tot stand gekomen, is de geneesheer tot dezelfde plichten gehouden als ware er wel een contract geweest. De aansprakelijkheid van de geneesheer is in dit geval van quasidelictuele aard. De fout dient bepaald en bewezen te zijn, evenals de toegebrachte schade en hun oorzakelijk verband en dit door de patiënt welke ze inroept. De patiënt heeft desgevallend de keuze tussen de contractuele of quasidelictuele verantwoordelijkheid om zijn vordering tegen de geneesheer in te stellen.

Tot daar zeer kort samengevat het algemeen deel der studie van Raadsheer Rae. We hebben het vermeld om de meer omstreden problemen die volgen op hun plaats in de algemene gedachtengang te situeren. Dit onder vorm ener samenvatting omdat de tot hiertoe naar voor gebrachte punten praktisch geen aanleiding geven tot betwisting.

Over de geneeskundige fout.

De aansprakelijkheid van de geneesheer berust dus op een door hem begane fout. Zonder fout is er immers geen aansprakelijkheid.

De vroegere rechtsleer en rechtspraak hield voor dat ter appreciatie der geneeskundige fout de geneeskundige bedrijvigheid in twee onderscheiden gebieden diende te worden verdeeld, namelijk één waar het zuiver menselijk karakter van de activiteit van de geneesheer op de voorgrond staat en een ander behorend tot de zuivere toepassing van de medische wetenschap.

Op het eerste gebied is de geneesheer verantwoordelijk voor elke fout, die hij zoals om het even welk mens zou kunnen begaan. Onder deze gewoon menselijke fouten in de beoefening van de geneeskunde dienen te worden verstaan, deze fouten, welke geen aanleiding gaven tot een betwisting van wetenschap-

pelijke aard en welke fout als dusdanig door de rechtbank kon worden geapprecieerd.

De zuiver medische fouten, dus deze welke enkel kunnen worden bepaald door wetenschappelijk debat met en door ter zake bevoegde personen, werden aanzien als te ontsnappen aan het beoordelingsvermogen van de rechtbanken, omdat dit, volgens de toen geldende leer, een noodzakelijke stellingname was in een domein waar de rechtbank per se onbevoegd was.

Zo oordeelde nog het Hof van Beroep te Luik in zijn arrest van 30 Juli 1890: «Les questions de diagnostic ou de la préférence à donner à tel ou tel traitement médical ou chirurgical, sont étrangères aux tribunaux». Minder categorieke opvattingen werden in Frankrijk gehuldigd. In 1835 reeds besluit de Procureur-Generaal Dupin bij het Franse Cassatiehof: «Du moment que les faits reprochés aux médecins sortent de classe de ceux qui par leur nature, sont exclusivement réservés au doute et aux discussions de la science, du moment qu'ils se compliquent de négligences, de légèreté ou d'ignorance de choses qu'ils doivent nécessairement savoir, la responsabilité de droit commun est encourue et la compétence de la justice est ouverte.» (Sirey, 1835, I, 408, geciteerd door Van Lennepe).

Deze mening zou zich stilaan overal opdringen en de rechtbanken gaan zich werkelijk inlaten met wat vroeger aanzien werd als zuiver en dus voorbehouden medisch terrein. Ze tonen zich echter buitengewoon voorzichtig en doen vooraf beroep op terzake bevoegde experts. Alleen de als zware, vaststaande en algemeen erkende fouten konden volgens hen aansprakelijkheid mede brengen.

In de archieven van het Hof van Beroep te Leopoldstad bevindt zich een vonnis van 15 April 1940, gepubliceerd in de Revue juridique du Congo belge, 1950, bl. 142, dat geheel in de lijn van deze theorie ligt en zich als volgt uitdrukt: «Attendu qu'au point de vue de la responsabilité des médecins il se rencontre dans l'activité médicale deux domaines distincts savoir celui de la faute caractérisée et celui du fait dont le caractère culpeux peut être douteux, qu'ainsi en dehors de la négligence ou de l'imprudence qu'un médecin comme tout homme est susceptible de commettre et que reprime la loi pénale, le médecin ne répond d'autre part, des suites facheuses de ses soins que si eu égard à l'état de la science et aux règles consacrés par la pratique de son art, l'imprudence qui lui est imputée révèle une méconnaissance certaine de ses devoirs.

Attendu que dès lors lorsque la constatation d'une faute implique l'appréciation de la valeur d'un traitement, ce n'est qu'avec la plus grande prudence et après avoir pris les avis d'hommes de l'art autorisés que les tribunaux peuvent condamner; que d'autre part, par conséquent, cette extrême prudence qui puise sa nécessité dans l'appréciation de théories scientifiques, n'a pas sa raison d'être quand la faute est une négligence dans l'application d'un traitement, telle que son appréciation ne soulève aucun débat technique ainsi la prescription d'un médicament à la place d'un autre ou une erreur matérielle dans la rédaction d'une ordonnance.

Attendu que cette erreur de conduite... se double d'une impéritie inexcusable par le fait qu'il ne pouvait pas ne pas prévoir, comme ce fut le cas où il y aurait confusion entre deux solutions de quinine différentes, que la dose prescrite, serait, ainsi que l'affirment en conclusion d'un débat scientifique les experts, de nature à causer le décès d'un enfant de treize mois.»

Het standpunt der elementaire voorzichtigheid bij het aannemen van een gebeurlijke fout, welke door de

rechtbank wordt voorgestaan is zeker aanbevelenswaardig. Ware het anders dan kon dit maar aanleiding geven tot lichtzinnige acties van kwaadwillige personen, hetgeen het hoge gehalte van het medisch korps niet verdient.

Van theoretisch standpunt uit maakt het vonnis een onderscheid tussen de gecaracteriseerde fouten en de fouten waarvan het karakter twijfelachtig is. De zuiver-medische fouten zijn steeds twijfelachtig omdat de rechtbank elke bekwaamheid mist om ze materieel te appreciëren. Om deze redenen wordt beroep gedaan op experten, maar blijft de rechtbank uiterst voorzichtig bij de juridische appreciatie van hun besluiten waardoor zij ten andere geenszins gebonden is.

Wat oorspronkelijk twijfelachtige fout was, dient dus vooraf als gecaracteriseerd te kunnen worden bepaald om verantwoordelijkheid mede te brengen. Eens dat de zuiver-medische fout als gecaracteriseerd vaststaat, dus eenvoudig gezegd als fout vaststaat, maakt ze een beroepsfout uit. Beroepsfouten worden door de rechtspraak als zware fouten aanzien welke steeds aanleiding geven tot aansprakelijkheid. Het is dus totaal overbodig te zeggen dat op medisch gebied alleen de zware fout in aanmerking komt en also impliciet de lichte fout uit te sluiten, want het onderscheid is niet gerechtvaardigd. Er dient enkel vastgesteld dat er fout is, meer niet.

Het onderscheid is tevens zonder nut, want lichtzinnige gedingen op wankelen gronden, wat men dus gemeenlijk een lichte fout noemt, zijn op mislukking aangewezen, als de rechtbank zich eenvoudig houdt aan het principe dat enkel fout is wat als dusdanig gecaracteriseerd is. In feite is alleen gecaracteriseerd wat een zware fout uitmaakt.

Eens dat men enkel van de eenvoudige gecaracteriseerde fout dient te spreken in zuiver medische gelegenheid, valt ook het onderscheid weg tussen de lichte fout in de bedrijvigheid met overwegend menselijk karakter, waarvan de bepaling geen wetenschappelijk debat vergt en de zogenaamde zware fout in de geneeskundige activiteit, juist alsof de medische aansprakelijkheid op een dubbele grondslag berustte, namelijk het gemeen recht voor de gewoon menselijke fouten en een uitzonderingsrecht, een speciaal regime, ter beoordeling der zuivere beroepsfouten der geneesheren.

De grote moeilijkheid bestaat er echter in het respectievelijk toepassingsveld van het gemeen en uitzonderingsrecht te bepalen, met andere woorden, de lijn te trekken tussen wat in het geneeskundig beroep, dat zich als een eenheid aan onze ogen voordoet, als bezigheid met zuiver menselijk karakter in overwegende mate dient aangestipt en wat zuivere uitvoering van medische kunst en wetenschap is.

Zoals Van Lennep zegt : « Het onderscheid had maar één definitief nadeel de moeilijkheid om het te maken » (Geneeskundige aansprakelijkheid, bl. 4). De juridische ontwikkeling welke het aannemen van een dubbele grondslag der geneeskundige aansprakelijkheid medebracht en de praktische verwickelingen bij het bepalen van wat louter menselijke en louter geneeskundige fout was kan op het gebied der praktijk, evenmin ook op het gebied der theorie voldoende geven.

De uitschakeling dezer moeilijkheid zag de raadsheer met reden in de eenvoudige terugkeer naar de toepassing van het gemeen recht op het ganse domein der geneeskundige aansprakelijkheid, zodat elke fout begaan in de sfeer der geneeskundige bedrijvigheid en welke schade ook werd veroorzaakt verantwoordelijkheid medebrengt zonder dat het nodig zij onderscheid

te maken tussen gewone menselijke fout en geneeskundige beroepsfout en lichte of zware fout. We citeren de heer Rae en voegen er op voorhand bij zoals we reeds zegden dat alles tenslotte afhangt van de beoordeling van feitelijke toestanden en omstandigheden : « Il n'existe aucune exception en faveur des médecins à la règle selon laquelle doit réparation, celui qui quelque soit sa situation ou sa profession, cause illicitement préjudice à autrui... s'il cause un dommage en agissant contrairement à la conscience professionnelle, aux principes généraux de prudence et de prévoyance, aux règles et usages de la science, il est certain que le médecin commet une faute et qu'elle est régie par le droit commun. Il est superflu de dire que la faute est caractérisée, évidente grave ou grossière, elle existe ou elle n'existe pas ». (Rae, op. cit.).

Een arrest van het Beroepshof te Leopoldstad in datum van 24 Mei 1949 (R. J. C. B., 1949, bl. 205) liet zich aangaande geneeskundige aansprakelijkheid en de fout die als grondslag werd ingeroepen als volgt uit : « Attendu que... l'appellant précise que la faute a consisté à prendre pour une contusion ce qui était en réalité une fracture avec, comme conséquence, un manque de soins qui a entraîné une incapacité définitive du fait que la fracture ne pourra plus être consolidée.

Attendu toutefois qu'il faut décider avec une nombreuse doctrine et jurisprudence que pourqu'une faute relevant de la technique médicale puisse engager la responsabilité du maître, il faut une faute suffisamment grave...

Attendu qu'il n'est pas établi que la faute alléguée présentait ce caractère... »

Het springt onmiddellijk in het oog dat het arrest aanneemt dat de vergissing door de geneesheer begaan een fout was, alhoewel niet zwaarwichtig genoeg om de aansprakelijkheid van de aansteller mede te brengen.

Wij kunnen het niet eens zijn met deze opvatting. De geneeskunde is en blijft een menselijke bedrijvigheid ook al wordt ze uitgeoefend volgens de hoogste normen welke in de menselijke activiteit kunnen worden aangelegd. Allen het feit van het menselijk karakter der bedrijvigheid sluit de mogelijkheid tot vergissing in. Deze vergissing kan dus logisch geen fout zijn, dus ook niet de verkeerde diagnose welke een vergissing was.

Dit echter met deze ene beperking dat de vergissing, rekening houdende, met de hoge eisen van menselijke en beroepsaard, welke men gerechtigd is te stellen aan de mensen welke het geneeskundig beroep in exclusiviteit mogen uitoefenen, op zich zelve niet onverschoonbaar en dus geen fout weze. Indien een vergissing in diagnose als fout wil worden aanzien dient het bewijs geleverd dat de vergissing onverschoonbaar was en zolang het element der onverschoonbaarheid niet naar voren is gebracht, blijft vergissing in diagnose geen fout. Het Hof had dus de vastgestelde vergissing niet als fout mogen bestempelen, zo het het onverschoonbaar karakter ervan niet op voorhand had laten uitschijnen en dat heeft het niet gedaan.

De Europese rechtsleer en rechtspraak is het eens dat de eenvoudige vergissing bij diagnose geen fout is, (Pirson et Devillé, II, n° 428; Gardennat, bl. 312, n° 695), (Luik, 13 Juni 1924, B. J., 1925, 16 en Gent, 2 Juni 1913, Pas. 1913, II, 335) en bijgevolg geen aansprakelijkheid van de geneesheer voor gebeurlijke gevolgen medebrengt.

Het is echter niet zo, indien de verkeerde diagnose haar oorzaak vond in een andere fout, zoals onvoldoende onderzoek (Luik, 12 Jan. 1931, Rév. Ass. Res. 734, I) of enige andere onvoorzichtigheid, onachtzaam-

heid of haast. In dat geval echter is niet de verkeerde diagnose fout, maar wel hetgeen ze veroorzaakte.

Tot daar hetgeen in de Kongolese rechtspraak en rechtsleer voorhanden is aangaande de fout in de geneeskunde. Het domein is natuurlijk veel uitgebreider, maar we hebben ons gehouden aan het kritisch bekijken van hetgeen de Kongolese rechtspraak en rechtsleer ons levert.

Over het strafrechterlijk karakter van bepaalde geneeskundige fouten.

Bepaalde fouten begaan in de uitoefening der geneeskunde vertonen een dergelijke zwaarwichtigheid dat ze onder toepassing der strafwet vallen. Het Hof van Beroep te Elisabethstad in een arrest van 7 April 1936, gepubliceerd in de Revue juridique du Congo belge, 1951, bl. 89, veroordeelde een geneesheer, welke toelating had geneesmiddelen te bewaren en een giftig produkt in het lokaal had laten liggen zonder het in een kas onder slot te bewaren met het gevolg dat een derde het zich toeëigende en het als geneesmiddel aan iemand gaf met dodelijk gevolg. De nota van het vonnis zegt: « Ce fait est un défaut de prévoyance et de précaution; si a raison de cette imprudence quelqu'un a pu disposer d'un produit toxique et a provoqué un homicide involontaire, le médecin en est responsable. Toute faute, toute négligence, si légère soit-elle, d'où résulte la mort ou des blessures engage la responsabilité pénale de son auteur. »

Het Hof van Beroep te Leopoldstad in zijn arrest van 15 April 1940, reeds hiervoor geciteerd, veroordeelde wegens onvrijwillige doding een geneesheer die door onoplettendheid een dagelijkse dosis van 13 kubieke centimeter kinine voorschreef aan een zuigeling van dertien maand, die na het eerste toedienen van het geneesmiddel stierf aan vergiftiging. De normale dosis ware 13 druppels of 13 centigrammen geweest; de vergissing vond haar oorzaak in het feit dat kininesiroop in kubieke centimeter wordt voorgeschreven.

Het Hof van Beroep te Elisabethstad veroordeelde op 19 April 1949 (R. J. C. C. B., 1949, bl. 131) een ander geneesheer die een heilkundige bewerking op een inlandse vrouw had uitgevoerd en haar daarna te voet had huiswaarts gestuurd. Onder weg kreeg ze een geweldige bloedstorting die haar leven in gevaar bracht. Uit het verslag der geneesheren-experten, die meenden dat de patiënten die een heilkundige bewerking hadden ondergaan als deze van het slachtoffer onder onmiddellijk medisch toezicht moeten blijven, besloot de rechtbank dat het naar huis sturen der vrouw een onvoorzichtigheid uitmaakte welke de bloedstorting had meegebracht, temeer dat de heilkundige bewerking werd uitgevoerd in een lokaal dat de patiënt na de bewerking niet kon ontvangen en de bewerking geen enkele noodzakelijkheid vertoonde. Hier volgen de motieven van het arrest: « Attendu qu'il est établi et n'a du reste jamais été contesté par le prevenu... que celui-ci en sa qualité de docteur en médecine a pratiqué sur la nommée M. T. l'intervention chirurgicale plus amplement décrite au dossier en cause, en un local dépourvu d'installation permettant d'hospitaliser la malade après l'opération; qu'en regagnant à pied son domicile M. a eu une hémorragie grave en cours de route, qui a mis sa vie en danger.

Attendu que les experts médecins déclarent en leur rapport qu'il est essentiel de maintenir de tels opérés sous surveillance médicale suivie en vue de prévenir une hémorragie toujours possible et d'y parer immédiatement.

Attendu qu'il importe peu de rechercher si l'hémorragie est une hémorragie secondaire ou si elle a été causée par la marche de la victime regagnant son domicile à pied.

Attendu que la Cour n'a pas à examiner si cette hémorragie est due ou non à quelque erreur, négligence ou autre faute quelconque dans la manière dont l'intervention a été conduite, qu'elle n'est pas saisie de pareil fait.

Attendu qu'il lui appartient de retenir comme faute le fait de lésion par abandon ou absence de surveillance du malade, fait que la jurisprudence a toujours considéré comme pouvant donner lieu à application des peines prévues pour coups et blessures causés par défaut de prévoyance...

Attendu que l'on doit admettre que suivant une jurisprudence constante que les termes coups et blessures de l'art. 54 du code pénal ne doivent pas se prendre à la lettre et visent toutes lésions physiques suivant le terme employé par l'art. 52, que la gravité de l'hémorragie et ses suites rentrent dans cette qualification.

Attendu que l'intervention pratiquée était peut être à conseiller, mais qu'elle n'était pas immédiatement nécessaire, que M. T. aurait pu la subir à l'hôpital pour indigènes — que le risque couru en pratiquant l'intervention dans les conditions où elle a eu lieu ne se justifie pas.

Attendu qu'il appartenait au prévenu de se refuser à exposer M. à ce danger, même si elle avait pu donner un consentement suffisamment éclairé.

De zeer interessante ideeën welke het arrest ontwikkelt in zijn duidelijke motivering behoeven geen enkel commentaar.

Over de oorsprakelijkheid der personen die van de diensten van geneesheren gebruik maken.

Het uitoefenen van het geneeskundig beroep in Kongo wordt gekenmerkt door het feit dat dit zeer vaak in dienstverband gebeurt; hetzij ingevolge een contract van dienstenverhuring met een moreel of fysisch persoon aangegaan door de geneesheer, hetzij onder administratief statuut der kolonie. De geneesheren worden aangeworven om zorgen te verstrekken aan personeel, tegenover hetwelk de aanwervende partij een contractuele verplichting van geneeskundige verzorging heeft. Dit personeel heeft dus alleen op grond van zijn contract met de aanwervende partij recht op degelijke en aangepaste medische zorgen en in dit contract put het ook eventueel een rechtstreekse vordering tegen zijn werkgever, welke voor bedoelde zorgen contractueel aansprakelijk is.

Ingeval deze contractuele aansprakelijkheid van diegene welke zich de diensten van een geneesheer heeft verzekerd om zijn verbintenis na te komen, niet van toepassing zou zijn, kan deze persoon worden aangesproken op grond van art. 260 van het Kongolese Burgerlijk Wetboek, welke hetzelfde is als art. 1384 van het moederlands Wetboek. Met andere woorden is diegene, welke de geneesheer heeft aangesteld, aansprakelijk voor de door deze begane fouten.

De Belgische en Franse rechtspraak en rechtspraak zijn bijna algemeen van mening, dat de geneesheer, in het verstrekken der zorgen, waarvoor hij juist werd aangesteld, niet als de aangestelde is te beschouwen van de persoon welke er hem heeft mede belast.

Deze paradoxaal klinkende bewering wordt als volgt gerechtvaardigd: het kenmerk van de aangestelde is de ondergeschiktheid aan zijn aansteller, die hem vrij koos en vermag hem onderrichtingen en bevelen te geven. Daar echter juist in de toepassing van de

medische techniek en wetenschap de aansteller meestal geen bevoegdheid heeft om de geneesheer onderrichtingen te geven, is deze op het aldus beperkte gebied van zijn taak niet als ondergeschikte te beschouwen en is zijn aansteller niet aansprakelijk voor de fouten welke de geneesheer op geneeskundig gebied zou kunnen begaan. Deze aansprakelijkheid berust immers in de eerste plaats op een veronderstelde fout vanwege de aansteller, namelijk de slechte keus welke hij heeft gedaan, maar ook op een gebrek aan toezicht vanwege de aansteller als complementair element; toezicht dat aansteller niet kan uitoefenen omdat hij terzake niet bevoegd is.

Daaruit volgt meteen dat de aangestelde geneesheer wel de ondergeschikte zal zijn op elk gebied waar zijn aansteller hem onderrichtingen kan geven, dus praktisch op elk terrein, uitgezonderd dit der medische techniek en dat zijn aansteller volledig aansprakelijk zal zijn voor de daarin begane fouten.

De rechtsleer is voor een zeer groot deel deze theorie toegedaan. Pirson et Devillé (I, n° 108-110) aanzien het als onmogelijk dat een geneesheer in dienstverband van zijn aansteller onderrichtingen zou kunnen krijgen wat het verstrekken van zorgen aangaat. De Page (II, n° 987 en IV, 862) gelooft niet dat degene welke de diensten van een geneesheer gebruikt als aansteller kan worden aanzien omdat het verband van afhankelijkheid ontbreekt. Planiol et Ripert (VI, n° 648) schrijven dat het begrip der geneeskunde onverenigbaar is met dit van aangestelde.

De rechtspraak is bijna algemeen in de aangegeven zin. (Luik, 28 Juni 1893; Brussel, 26 November 1892; Luik, 11 Maart 1899; Brussel, 17 December 1904; Brussel, 15 Juni 1935; Brussel, 23 September 1944; Brussel, 16 November 1946).

Deze theoriën werden eveneens overgenomen door de Kongolese rechtspraak in het arrest van 28 Januari 1939 van het Hof van Beroep te Elisabethstad (R. J. C. B., 1939, blz. 180 met nota) dat als volgt is opgevat:

« Attendu qu'en ce qui concerne la responsabilité indirecte de l'intimée celle-ci se trouvant sans autorité pour donner des instructions sur la pratique de leur art aux medecins qu'elle engage, on ne saurait voir sa responsabilité engagée, du fait d'une imprudence ou d'une négligence se rattachant à l'exercice technique de la médecine, qui leur seraient reprochées.

» Attendu qu'il n'en serait autrement que si le medecin se rendait coupable d'une imperitie grossiere, independante de l'application de theories ou de methodes scientifiques qu'une surveillance plus attentive aurait aisement pu deceler.

» Attendu qu'en effet si le medecin de société doit pouvoir jouir de la plus entière indépendance au point de vue de son diagnostic et du traitement qu'il entend appliquer aux malades qui lui sont confiés, sa conduite et son activité générales relèvent de l'autorité et de l'organisme auquel il est lié par un contrat régulier.

» Attendu qu'en sollicitant la désignation d'un collègue d'experts chargés de rechercher si l'amputation fut la conséquence des blessures ou de l'insuffisance du traitement appliqué, l'appelant entend bien par là critiquer le diagnostic posé et les prescriptions ordonnées par les médecins de l'intimée... »

Het verband van ondergeschiktheid wordt door de motieven van het arrest erkend, maar enkel voor zover het niet het gebied der geneeskundige techniek betreft. De koloniale geneesheer in dienstverband is inderdaad aan de discipline onderworpen welke door zijn werkgever is ingesteld; deze bepaalt de duur en de wijze waarop de prestaties zullen worden verleend, uurregeling der raadplegingen, verplaatsingen, enz.

Het verband van ondergeschiktheid is dus onbetwistbaar; alleen deze ondergeschiktheid zou ophouden wanneer de geneesheer aan geneeskunde doet en terug haar rechten hernemen wanneer hij ermee ophoudt. De grote moeilijkheid zal natuurlijk weer het bepalen der grens zijn.

Het Belgische Hof van Verbreking besliste dat het verband van ondergeschiktheid niet bestaat als de aangestelde de leiding van zijn werk behoudt (Cass., 1 April 1940, Pas. 1940, I, 98).

Kan de geneesheer, die zijn taak zo net tot in de puntjes uitgestippeld ziet, worden beschouwd als iemand die de leiding van zijn werk behoudt, zoals we dat in de materiële en juridische zin begrijpen? Het antwoord is ontkennend, het werk van de koloniale geneesheer wordt geleid door de persoon welke hem in dienst heeft, net als dit der ingenieurs, bureelhoofden, postoversten.

Op het gebied der geneeskunde echter is het inderdaad niet denkbaar dat de geneesheer van zijn aansteller preciese onderrichtingen zou krijgen; dat is uitgesloten en vloeit inderdaad voort uit de onbekwaamheid op dit gebied van de aansteller. Daar behoudt de geneesheer dus zijn onafhankelijkheid van handelen. Maar zou deze onafhankelijkheid groter zijn dan deze van de daar even vernoemde personen, welke ook aangestelden zijn, en ook een onafhankelijkheid bewaren in de uitvoering van hun taak, binnen het kader hunner onderrichtingen, welke nooit het kader van breed-menselijke voorschriften te buiten gaan en waarnaar ze de uitvoering van hun taak richten? En dit dan niet zo zeer naar de letter, maar wel naar de geest der onderrichtingen. Het is immers onmogelijk van tot in het detail de prestaties van aangestelden aan onderrichtingen te onderwerpen, welke uitvoering dus in min of meer ruime mate aan het initiatief van de aangestelde wordt overgelaten.

En om tot de geneesheer terug te komen, heeft hij ook niet met onderrichtingen rekening te houden, waar het de geneeskundige techniek betreft? De onderrichtingen, welke als overal het algemeen-menselijk kader niet te buiten gaan, dat hij zich ernstig, met aandacht en toewijding van zijn taak moet kwijten? En deze voorschriften zijn ze soms niet vaak in zijn contract opgenomen?

Naar onze bescheiden mening kan het standpunt dat de geneesheer geen ondergeschikte kan zijn in de uitoefening van zijn beroep, niet gehandhaafd worden.

En wat meer is, het feit dat de geneesheer als ondergeschikte wordt aanzien en het ook werkelijk is buiten zijn medische prestaties, is dit niet van aard zijn veronderstelde onafhankelijkheid op het gebied der geneeskunde ongunstig te beïnvloeden? Zal hij zich op het kritieke ogenblik vermogen te onttrekken aan de invloed en dwang, welke de band van ondergeschiktheid steeds is? We hebben de indruk dat het niet het geval zal zijn en er weinig geneesheren zich zullen kunnen van overtuigen dat eens ze ten volle geneesheer zijn, ze terug volslagen afhankelijk zijn. En is het absoluut denkbeeldig dat een geneesheer zou gevonden worden, die, om een voorbeeld te geven, een behandeling verdaagt van een persoon om aan zekere desiderata van zijn aanstelling te voldoen zonder dat deze daarom uitdrukkelijk werden geformuleerd? En de vaststelling van het dringend of niet dringend karakter ener behandeling is toch een zuiver medische kwestie, naar wij menen.

Wij citeerden daareven het arrest van het Beroepshof van Elisabethstad. Het is wel even interessant van in het licht van wat we komen vooruit te zetten, het relaas te kennen van de feiten, zoals het door het

slachtoffer werd gegeven. Dit relaas diende volgens het arrest in kwestie nog door getuigen te worden bewezen, doch dit doet niets terzake, vermits de grond van de eis, welke ons interesseert, reeds a priori werd verworpen.

Het slachtoffer werd toevallig bij het sorteren van ijzer op de werven van een mijnontginning in Katanga aan het been gekwetst en huiswaarts gebracht; de opgeroepen geneesheer verschijnt de volgende dag in de namiddag en beperkt er zich toe rust voor te schrijven; bij verergering van het geval wordt de hoofdgeneesheer in consultatie ontboden, doch deze weigert te komen. Enige tijd nadien maakt het slachtoffer het voorwerp uit van opmerkingen vanwege het bestuur der ontginning voor zijn afwezigheid op het werk, dat hij dan ook herneemt. Het gekwetste been verergert en ongeveer zes weken na het oplopen van de wonde moet het slachtoffer per vliegtuig worden geëvacueerd naar een kliniek, waar tot de amputatie van het been wordt overgegaan.

Het is dus overduidelijk dat het verband van ondergeschiktheid in feite niet automatisch wordt uitgeschakeld, wanneer de geneesheer zich in zuivere medische bedrijvigheid bevindt, waarin hij volgens de theorie toch onafhankelijk moet zijn. Bij het aangehaalde voorbeeld is het toegelaten te veronderstellen, dat er ruggespraak is geweest tussen de werkgever van het slachtoffer en de geneesheer, vooraleer aan het slachtoffer opmerkingen werden gezonden aangaande zijn afwezigheid; en misschien ook dat de geneesheer toegevingen heeft gedaan aangaande de toestand van zijn patiënt aan hun gemeenschappelijke werkgever. We weten niet of deze toegevingen niet werden beïnvloed door een vragen en uitleg verschaft, dat zo gemakkelijk een moreel dwangstelsel wordt.

We stellen dus vast dat in werkelijkheid de ondergeschiktheid van de geneesheer aan zijn werkgever buiten de medische activiteit bepaald van aard is haar invloed uit te oefenen op de medische activiteit en wel op die wijze dat het de geneesheer niet steeds mogelijk is er aan te ontkomen. De materiële werkelijkheid is dus ondergeschiktheid over gans de lijn.

Er kan zeker worden opgeworpen dat de materiële werkelijkheid verschilt van de juridische werkelijkheid. Maar mag het recht de materiële werkelijkheid verwaarlozen en is het niet in de eerste plaats aangewezen om op basis der materiële werkelijkheid zijn interpretatie te bepalen? Aan werkelijke ondergeschiktheid kan alleen juridische ondergeschiktheid beantwoorden.

Dabin en Lagasse hebben zich terecht zorgen gemaakt over het uitzonderingsregime dat de rechtsleer en de rechtspraak inzake aansprakelijkheid voor geneesheren hebben uitgedacht en brengen dit als volgt tot uitdrukking: «cette exception... ne risque-t-elle pas d'être invoquée par tous les chefs d'entreprise utilisant des techniciens dont le travail en fait échapper à leur contrôle.»

Rae, in zijn geciteerde studie, kan zich evenmin verenigen met de algemeen gehuldigde opvatting welke een gunstregime uitmaakt ten bate van de personen welke geneesheren als aangestelden gebruiken.

In het algemeen nochtans was de rechtsleer en de rechtspraak niet genegen het concept der ondergeschiktheid en daaruitvolgende aansprakelijkheid der aanstellers te beperken. Ondergeschiktheid leidt ze af uit de algemene feitelijke toestand en ze slaat geen acht op eventuele bijzonderheden, uitgenomen wat de geneesheren betreft. Zelfs bijzonderheden die over de rechtvaardigheid van het «juris en de jure»-stelsel van aansprakelijkheid voor aangestelden te denken geven, worden elke invloed ontzegd. De rechtspraak oordeelt dat de aansteller aansprakelijk is voor de fou-

ten van zijn aangestelde begaan tegen de onderrichtingen en bevelen van de meester in. (E.A. Leopoldstad, 16 Augustus 1950, R. J. C. B., blz. 117; Distr. Haut-Lomami, 20 Mei 1948, R. J. C. B., blz. 67.)

A fortiori moet de aansteller aansprakelijk gehouden worden bij gebrek aan onderrichtingen, of ze nu voortvloeien uit nalatigheid of onbekwaamheid deze te geven, indien degene die wel onderrichtingen gaf aansprakelijk is voor de fouten die in afwijking van deze onderrichtingen werden bedreven.

Ofwel dient de exceptie dat de aansteller aan een geneesheer geen onderrichtingen mag geven en daarom geen aansprakelijkheid oploopt, uitgebreid tot alle gevallen waar hetzelfde feit zich voordoet, namelijk in de gevallen van gebruik van hoogspecialiserende techniciers en wetenschapsmensen, zoals ingenieurs, scheikundigen, laboranten, ja zelfs autotechniciers en lassers, die in dienst zijn van personen welke van hun beroepsbedrijvigheid geen enkele kennis hebben. Niets zou beter het geweld in het licht stellen dat door de geneeskundige exceptie van aansprakelijkheid aan de artikelen 1384 en 260 wordt aangedaan in hun specifieke zending de sociale rechtvaardigheid te beschermen.

Savatier besluit eveneens tot de integrale aansprakelijkheid van de persoon die de diensten van een geneesheer gebruikt, dit echter op grond van het risico, doch deze stelling wordt ook in haar algemeenheid door de koloniale rechtbanken verworpen.

Het is niet nodig een uitzonderlijke of spitsvondige theorie in te roepen om in alle gerechtigheid een oplossing te vinden. De toepassing van het gemeen recht in zijn meest verspreide algemene interpretatie alleen zal ze bezorgen.

Het Hof van Beroep van Leopoldstad, in een tamelijk recent arrest, heeft gelegenheid gehad zich uit te spreken over het probleem der ondergeschiktheid van de geneesheer en de aansprakelijkheid van de meester.

«Attendu que l'appelante retorque que les médecins en général et les médecins en particulier ne peuvent être considérés comme des préposés lorsqu'ils soignent des malades parcequ'ils agissent en ce moment sans contrôle.

» Attendu qu'il est constant que le Dr V. fut engagé par contrat au service de la colonie...

» Attendu que le contrat prévoyait en son article 8 que le Dr V. s'engageait à tous les chefs hiérarchiques qui lui seraient désignés par le Gouverneur Général; en son article 10 qu'il serait soumis au régime disciplinaire du personnel colonial sous statut et en son article 12 qu'il serait soumis au statut du personnel de la colonie pour tout ce qui n'était pas prévu au contrat.

» Attendu que l'article 8 de l'ordonnance du Gouverneur Général du 29 septembre 1923 sur l'organisation du service de l'hygiène charge le médecin provincial de la direction et de l'inspection du service de l'hygiène dans la province et prévoit qu'il exerce son autorité sur les médecins de toute catégorie...

» Attendu qu'il résulte de ces constatations que le Dr V. donnait ses soins aux agents de la colonie en vertu du contrat de louage de service qui le liait à la colonie; que celle-ci l'avait librement choisi par l'intermédiaire des médecins chargés de ce service et avait pu apprécier souverainement s'il possédait les qualités requises pour exercer les fonctions qui lui étaient destinées; qu'il exerçait celles-ci sous l'autorité d'autres médecins, ses supérieurs hiérarchiques, qui n'avaient non seulement le droit de lui donner des ordres ou des instructions, mais le devoir de le surveiller dans l'exercice de sa fonction.» (Ber. Leopoldstad, 4 Juni 1948, R. J. C. B., 1948.)

Het Hof besloot tot de aansprakelijkheid van de meester, de kolonie. De omstandigheden van de zaak leenden er zich niet toe om het Hof toe te laten zich uit te spreken over de ondergeschiktheid van de geneesheer, die onder gezag en toezicht staat van een niet-geneesheer. We stelden enkel vast dat het vonnis schijnt aan te leunen bij het stelsel dat door Planiol et Ripert (VI, n° 648) wordt voorgestaan als zou de noodzakelijkheid een diploma te bezitten om het geneeskundig beroep te mogen uitoefenen, voor gevolg hebben dat de geneesheren hun beroep niet als ondergeschikten kunnen uitoefenen dan van andere personen welke eveneens dit diploma bezitten.

We hadden het reeds over het arrest van 24 Mei 1949 in de paragraaf welke over de fout handelde. Uit de aangehaalde motieven blijkt dat het Hof de geneesheer als een aangestelde beschouwt en de aansteller voor de door hem begane fouten verantwoordelijk is, op voorwaarde dat de fout zwaar genoeg weze, dat de aansteller ze door een betere keuze van zijn geneesheer en nanwer toezicht hadde kunnen vermijden.

We besluiten dat de Kongolese rechtspraak, inzake aansprakelijkheid van personen die diensten van geneesheren gebruiken, de evolutie van de opvattingen over het begrip van medische fout heeft gevolgd. De theorie, welke aansprakelijkheid van de aansteller van een geneesheer voor fouten in de medische techniek verwerpt, is dezelfde als deze welke de rechtbanken het vermogen ontzegt over medische handelingen te oordelen. Deze opvatting is dus hopeloos verouderd en dient dus net als deze welke de rechtbanken

in geneeskundige aangelegenheden appreciatierecht verbiedt, definitief afgewezen.

Van de geneesheren onder administratief statuut der kolonie wordt vaak beweerd dat ze geen aangestelden, maar wel organen der kolonie zijn en de aansprakelijkheid dus rechtstreeks is. Rae beperkt er zich toe vast te stellen, dat de theorie van het orgaan slijt bij het contact der hedendaagse werkelijkheid en ook het voorwerp is van geweldige aanvallen der rechtsgeleerden. Hij komt tot het besluit dat de geneesheer der kolonie onder statuut een aangestelde is, waarvoor de kolonie onrechtstreeks aansprakelijk is.

Durieux in zijn geciteerde studie, wijst eveneens de theorie van het orgaan af en somt de inderdaad steekhoudende opwerpingen op welke de rechtsleer tegen de theorie maakt.

Hij drukt de wens uit dat artikel 1384 van het moederlands Burgerlijk Wetboek en artikel 260 van het koloniaal Burgerlijk Wetboek zouden worden aangevuld met de bepaling welke het Belgisch Instituut voor Bestuurswetenschappen voorstelde en volgens welke de publieke macht uitdrukkelijk verantwoordelijk wordt gesteld voor de daden welke haar agenten stellen ter gelegenheid van de uitoefening van hun functies.

Jean R. DEMEYER,
Koloniaal magistraat,
Licentiaat in het notariaat, criminologie en sociale wetenschappen,
Oud-assistent aan de faculteit van Geneeskunde der Universiteit te Gent.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 1 October 1953.

Voorzitter-Verslaggever : M. Vandermersch.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.
Advocaten : Mrs Veldekens en della Faille d'Huysses.

Handelshuur. — Verschuldigdheid van uitwinningsvergoeding.

Het recht van de huurder op uitwinningsvergoeding is afhankelijk van de naleving door hem van de bij de artikelen 14 en 25 der wet van 30 April 1951 op de handelshuur bepaalde vormen en termijnen bij de kennisgeving van zijn voornemen om gebruik te maken van zijn recht op huurhernieuwing.

Deze regel duldt echter uitzonderingen : uit de bewoordingen en de wordingsgeschiedenis van artikel 26 van voormelde wet volgt immers, dat in de door dat artikel voorziene gevallen de toekenning ener uitwinningsvergoeding van voormelde voorwaarden niet afhankelijk wordt gesteld.

Beukelaer t/ Huybrechts.

Gelet op het bestreden vonnis, gewezen in hoger beroep door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen op 13 Mei 1952;

Over het enig middel : schending van de artikelen 33, lid 4, 16 paragraaf 1 primo, 25 secundo, 14 lid I en 27 der wet van 30 April 1951 op de handelshuur-

overeenkomsten en van het enig artikel der wet van 24 December 1951, houdende verklaring der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten,

doordat de bestreden beslissing aan de aanlegger de uitwinningsvergoeding weigert om reden dat deze niet de bij artikel 14 dezer wet van 30 April 1951 voorziene formaliteiten heeft nageleefd en artikel 25 van die wet bepaalt dat de huurder, die regelmatig zijn wil heeft geuit om van zijn recht op huurhernieuwing gebruik te maken en het zich heeft zien weigeren, recht heeft op vergoeding in bepaalde gevallen, waardoor de toekenning van de uitwinningsvergoeding wordt afhankelijk gesteld van een eis tot huurhernieuwing, zulks terwijl de uitoefening door de verhuurder van het recht om aan de huur een einde te maken, mits daarvan zes maand tevoren kennis te geven, om het goed zelf te betrekken of het te laten betrekken overeenkomstig artikel 16 primo der wet van 30 April 1951 het recht van de huurder op hernieuwing van de huurovereenkomst uitsluit en ook de verplichting tot het vervullen van de formaliteiten voorgeschreven bij de artikelen 14 en 25 betreffende het verzoek om hernieuwing,

zodat het bestreden vonnis aan de aanlegger, die van de huurovereenkomst beroofd werd bij toepassing van artikel 33 lid 4, de bij artikel 25 secundo voorziene uitwinningsvergoeding gelijk aan 2 jaar huur had moeten verlenen en zijn uitzetting afhankelijk maken van het bekomen van die vergoeding overeenkomstig artikel 27 derzelfde wet van 30 April 1951 :

Overwegende dat uit de vaststellingen van de rechter over de grond blijkt, dat, toen de wet van 30 April

1951 in werking is getreden, de bij overeenkomst bepaalde termijn van de tussen partijen gesloten handels-huurovereenkomst verstreken was, maar de huurovereenkomst krachtens de wet was verlengd;

Overwegende dat verweerder, de verhuurder, het recht had uitgeoefend, hem toegekend bij artikel 33 lid 4 van voormelde wet, zoals het werd verklaard door de wet van 24 December 1951, doch het bestreden vonnis de bij deze wetsbepaling voorziene uitwinning-vergoeding aan aanlegger, de huurder, heeft geweigerd, om reden dat hij zijn voornemen om gebruik te maken van zijn recht tot huurhernieuwing niet kenbaar heeft gemaakt in de vormen en binnen de termijnen bepaald bij de artikelen 14 en 25 en dat het toekennen ener uitwinningvergoeding, in om het even welk geval, van het naleven dezer vormen en termijnen afhankelijk is;

Overwegende dat, indien zulks de regel is, deze niettemin uitzonderingen duldt;

Overwegende immers dat namelijk uit de bewoordingen en de wordingsgeschiedenis van artikel 26 van de wet van 30 April 1951 volgt dat, in de door dat artikel voorziene gevallen, de toekenning ener uitwinningvergoeding van voormelde voorwaarden niet afhankelijk wordt gesteld;

Overwegende dat de bewoordingen van de wet van 24 December 1951 tot verklaring van artikel 33, lid 4: «in de gevallen en volgens de modaliteiten bepaald bij artikel 25 en 27» werden overgenomen uit artikel 26; dat zij insgelijks een geval bedoelen, waarin de verhuurder het recht heeft het genot van het goed terug te nemen tijdens de bewoning door de huurder, hetzij in onderhavig geval vóór de tijd, waarop het genot van de huurder bij toepassing van lid 3 van hetzelfde artikel een einde moest nemen;

Overwegende dat, vermits het uitoefenen van dit recht door de verhuurder uiteraard alle verdere huurhernieuwing uitsluit, de verplichting een uitwinningvergoeding uit te keren, waarmede die uitoefening gepaard gaat, niet kan worden afhankelijk gemaakt van het nakomen van pleegvormen, welke voor een aanvraag tot huurhernieuwing worden opgelegd en welke onder meer de bepaling van de voorwaarden van de hernieuwde huur vereisen;

Overwegende dat het bestreden vonnis om er anders over te hebben beslist de in het middel aangewezen wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis in zover het uitspraak heeft gedaan over het door aanlegger ingediende verzoek om uitwinningvergoeding en over de kosten;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, rechtdoende in hoger beroep.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN VERBREKING

Vacantiekamer. — 28 Juli 1953.

Eerste Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Giroul.

Advocaat-Generaal : H. Ganshof van der Meersch.

Wegenverkeer. — Nodeloos laten uitsteken van het richtingwijzigingsteken. — Overtreding van artikel 96 Algemeen Wegenverkeersreglement.

Nu artikel 96 van het Algemeen Wegenverkeersreglement bepaalt dat de bestuurder van een voertuig, die zijn richting wil wijzigen, zulks moet kenbaar maken door een teken, dat moet ophouden, zodra de beweging uitgevoerd is, verbiedt dit artikel het gebruik van het richtingwijzigingsteken buiten de tijd, die nodig is tot het aanwijzen en het verrichten van deze beweging.

De bestuurder die, nadat hij zijn richtingwijzigingsteken in werking heeft gesteld, dit in uitgestoken stand handhaaft bij het opeenvolgend voorbijrijden van twee kruisingen zonder aldaar af te slaan, overtreedt derhalve artikel 96 voormeld.

Blondeau J.

Gelet op het bestreden vonnis, de 7^e Maart 1953 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Brussel, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het enig middel : schending van artikel 91 van het Algemeen Wegenverkeersreglement van de artikelen 163, 176 en 195 van het Wetboek van Strafvordering; van artikel 5 van de wet van 1 Mei 1849 en van artikel 97 van de Grondwet;

doordat artikel 96 van het Algemeen Wegenverkeersreglement enkel toepasselijk is in geval de bestuurder van een voertuig, die inderdaad zijn richting heeft gewijzigd, verzuimt het richtingteken, hetwelk de uitgevoerde beweging aankondigde, te doen ophouden, en niet in het geval, zoals het onderhavige, dat enkel wordt vastgesteld, dat de bestuurder zonder noodzaak van zijn richtingteken gebruik heeft gemaakt ;

Overwegende dat door te bepalen dat de bestuurder van een voertuig, die zijn richting wil wijzigen, zulks moet kenbaar maken door een teken, dat moet ophouden, zodra de beweging uitgevoerd is, artikel 96 van het Algemeen Verkeersreglement het gebruiken van het richtingwijzigingsteken verbiedt buiten de tijdruimte, welke nodig is tot het aanwijzen van het verrichten van deze beweging;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat aanlegger zijn richtingwijzigingsteken in werking had gesteld sedert een onbepaald ogenblik en dat hij het in deze stand gehandhaafd heeft bij het opeenvolgend voorbijrijden van twee kruisingen zonder aldaar af te slaan;

Dat het bestreden vonnis uit deze vaststellingen wettelijk heeft kunnen afleiden dat aanlegger, die geen beweging tot wijziging van zijn richting meer uitvoerde, meergenoemd artikel 96 overtreden heeft door desondanks zijn richtingteken in een stand te handhaven, welke zodanige beweging aanwees;

Dat het middel naar rechte faalt;

Overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 30 September 1953.

Zetel: M.M. Vranckx, voorzitter-verslaggever.
Mast en Buch.

Auditoraat: M. Lenaerts.

Advocaten: Mrs Le Paige en Van Parijs.

1. **Vreemdelingen. — Vreemdelingenpolitie (1 tot 3).**
2. **Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen. — Motieven (2).**
3. **Administratieve akten. — Geldigheid. — Afwending van macht (3).**

1. *De Nederlandse onderdanen kunnen zich slechts op het voordeel van het op 20 Februari 1933 te Genève gesloten vestigings- en arbeidsverdrag (wet van 2 Juni 1934) beroepen op voorwaarde dat zij zich gedragen naar de in België vigerende wetten en reglementen. Dit verdrag is derhalve geen hinderpaal voor de uitdrijving van een Nederlandse onderdaan wegens niet-betaling van belastingen, op basis van de besluitwet van 28 September 1939.*
2. *Het bevel, het land te verlaten, is naar behoren gemotiveerd wanneer het de bij de besluitwet van 28 September 1939 bepaalde uitzonderlijke omstandigheden aangeeft en wanneer uit het dossier blijkt dat de aangevoerde redenen op de feiten zijn gegrond.*
3. *De loutere bewering van de verzoeker dat de wetgever de uitdrijving niet heeft gewild van vreedzame vreemdelingen die in België sinds jaren werkzaam zijn en het feit dat de tegenpartij, vooraleer de vreemdeling wegens niet-betaling van belastingen uit te zetten, hem een laatste kans heeft geboden om zich in regel te stellen met de Belgische wet, wettigen de conclusie niet dat de tegenpartij gedreven werd door andere beweegredenen dan het aangevoerd belang van 's lands economie.*

Pieters t/ Belgische Staat (Minister van Justitie).

Gezien het verzoekschrift d.d. 2 Februari 1952;

Overwegende dat het beroep strekt tot de vernietiging van het besluit d.d. 1 December 1951 van de Minister van Justitie, waarbij aan verzoeker bevel wordt gegeven het Rijk te verlaten; dat dit besluit aan verzoeker op 14 December 1951 werd betekend;

Overwegende dat verzoeker van Nederlandse nationaliteit is; dat hij door de correctionele rechtbank te Antwerpen werd veroordeeld op 21 Januari 1931, op 9 October 1939 en op 11 April 1944 respectievelijk wegens uitbating van kansspelen, wegens heling en wegens medeplichtigheid aan overspel; dat hij door het Hof van beroep te Gent op 8 Mei 1948 werd veroordeeld wegens uitbating van kansspelen en de Procureur-generaal alsdan als zijn mening te kennen gaf dat de verzoeker een onguur element is en het geraadzaam ware hem uit het Rijk te verwijderen; dat in October 1950 de ontvanger der belastingen te Wilrijk vaststelde dat verzoeker een aanzienlijk bedrag achterstallige belastingen aan de Schatkist verschuldigd was en dit bedrag in Augustus 1951, 1.887.833 frank bedroeg; dat dienvolgens de administratie der directe belastingen aan de openbare veiligheid vroeg verzoeker uit het land te zetten; dat op de vraag van de openbare veiligheid of alle dwangmiddelen tegen verzoeker uitgeput waren en of hij waarlijk slechte wil aan de dag legde, de administratie der directe belastingen bevestigend antwoordde; dat de openbare veiligheid verzoeker

ker verwittigde dat hem nog een termijn van vijftien dagen werd verleend om een redelijke overeenkomst aan te gaan voor de betaling van de door hem verschuldigde belastingen en dat hij, bij verzuim zulks te doen, uit het land kon gezet worden; dat verzoeker aan deze verwittiging geen gevolg gaf en hem dienvolgens, bij het bestreden ministerieel besluit, bevel werd gegeven het Rijk te verlaten om reden dat zijn aanwezigheid «schadelijk werd geacht voor 's lands economie»; dat hij, bij de betekening van het bestreden besluit, de volgende verklaring aflegde: «Ik kan niet betalen. Ik moet mij neerleggen bij deze beslissing. Ik zal het land verlaten in de gestelde tijd»;

Overwegende dat de verzoeker inroept dat het bestreden besluit de wet van 2 Juni 1934 tot goedkeuring van het vestigings- en arbeidsverdrag, gesloten de 20e Februari 1933 te Genève met Nederland, heeft geschonden; dat hij betoogt dat krachtens dit verdrag België zich verplicht heeft de Nederlandse onderdanen met de Belgen gelijk te stellen en artikel 9 van dit verdrag inzake belastingen bepaalt dat de onderdanen van beide landen «in alle opzichten dezelfde behandeling ondervinden en bij de fiscale overheden en gerechtelijke instanties dezelfde bescherming genieten»; dat hij wijst naar de bepaling van art. 1, § 1, van het verdrag, volgens welke de mogelijkheid van uitdrijving tot drie uitzonderlijke gevallen is beperkt, namelijk in het belang der openbare orde, in het belang der openbare zedelijkheid, gezondheid of veiligheid, of wanneer de vreemdeling geen middelen van bestaan bezit; dat, volgens hem, de besluitwet van 28 September 1939, op grond waarvan de uitdrijving door de tegenpartij werd bevolen, een uitzonderingswet is, welke de bepalingen van boven vermeld verdrag niet heeft kunnen noch willen afschaffen;

Overwegende dat de besluitwet van 28 September 1939 de bepalingen van het verdrag van 20 Februari 1933 niet heeft afgeschaft; dat echter krachtens het eerste lid van artikel 1, § 1, van dit verdrag de onderdanen der Hoge Verdragsluitende Partijen de voordelen van het verdrag enkel kunnen genieten op voorwaarde zich te gedragen naar de in werking zijnde wetten en verordeningen; dat verzoeker niet betwist dat hij zich niet heeft gedragen naar de Belgische wetten en zelfs de gelegenheid, die hem werd geboden om zich met hen in regel te stellen, niet te baat heeft genomen; dat hij dienvolgens zich niet kan beroepen op de voordelen van het verdrag en dat, in de mate waarin de besluitwet van 28 September 1939 de uitdrijving wegens niet-betaling van verschuldigde belastingen toelaat, deze maatregel tegen verzoeker kon worden genomen; dat derhalve de tegenpartij haar macht niet heeft overschreden door de bepalingen van de besluitwet van 28 September 1939 op verzoeker toe te passen;

Overwegende dat verzoeker inroept dat de bestreden beslissing niet naar behoren is gemotiveerd, daar zij zich beperkt tot de vage formule dat de aanwezigheid van verzoeker schadelijk wordt geacht voor 's lands economie en de feiten niet aangeeft die hem ten laste worden gelegd;

Overwegende dat het bevel het land te verlaten voldoende is gemotiveerd wanneer het de uitzonderlijke omstandigheden, bij de besluitwet van 28 September 1939 bepaald, opgeeft en wanneer uit het dossier blijkt door welke feiten het inroepen der bij de wet bedoelde redenen is gerechtvaardigd; dat, ter zake het bestreden besluit vermeldt dat de aanwezigheid van verzoeker schadelijk wordt geacht voor 's lands economie; dat uit het dossier blijkt dat de uitdrijving werd bevolen omdat de verzoeker de door hem verschuldigde belastingen niet betaalde; dat verzoeker dit feit erkent en hij de

reden der uitdrijving kende, zelfs vóór de maatregel hem betekend werd; dat derhalve het door verzoeker ingeroepen middel niet kan weerhouden worden;

Overwegende dat verzoeker tenslotte inroept dat de bestreden beslissing door machtsafwending is aangest, daar de wetgever de uitdrijving niet heeft gewild van «vreedzame vreemdelingen die sinds ettelijke jaren hun activiteit in België uitoefenen», en dat bovendien de besluitwet van 28 September 1939 niet als doel heeft aan de Staat een bijkomend dwangmiddel aan de hand te doen om vreemdelingen te dwingen hun fiscale verplichtingen na te leven;

Overwegende dat verzoeker toegeeft dat de niet-betaling van verschuldigde belastingen de economie van het land kan schaden; dat de tegenpartij de macht had de verzoeker om die reden uit het land te zetten; dat de door verzoeker in het midden gebrachte beweringen om het middel van machtsafwending te bewijzen, niet van de aard zijn te doen aannemen dat er grond bestaat tot verwijzing wegens machtsafwending naar de algemene vergadering der afdeling administratie; dat inderdaad uit de eenvoudige bewering, dat de wetgever de uitdrijving niet heeft gewild van vreedzame vreemdelingen die sinds jaren hun activiteit in België hebben, niet blijkt dat bij het nemen van het bestreden besluit de tegenpartij gedreven werd door andere beoogredenen dan het belang van de economie van het land; dat het feit dat de tegenpartij aan verzoeker een laatste kans heeft geboden om zich in regel te stellen met de Belgische wet alvorens het bestreden besluit te nemen, evenmin toelaat te besluiten dat de tegenpartij de bescherming niet beoogde van de economie van het land;

Overwegende dat het beroep niet is gegrond,

BESLUIT :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 frank, wegens kosten, valt ten laste van verzoeker.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 30 Juni 1953.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Vanparijs.

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs Pigault de Beaupré en d'Asseler.

Verhaalsrecht van schuldeisers. — In artikel 1116 B.W. bedoelde «zijdelingse» vordering. — Voorwaarde voor de ontvankelijkheid daarvan.

Om ontvankelijk te zijn moet de in artikel 1166 B.W. bedoelde vordering ertoe strekken de vergoeding in het vermogen van de schuldenaar te doen vallen als verhaalsobject voor al de schuldeisers. Zij is niet ontvankelijk, wanneer zij uitsluitend beoogt de vergoeding rechtstreeks te doen overgaan in het vermogen van de eisende schuldeiser.

Gemeente Gentbrugge t/ Standaert en cs.

Advies O. M.

I. Voorwerp van de oorspronkelijke eis en hetgeen voorafging.

A. Door bemiddeling van het daartoe behoorlijk

gemachtigde Comité tot aanschaffing van onroerende goederen voor rekening van de Staat te Gent en om reden van openbaar nut, met het oog op de uitvoering van het bijzonder aanlegplan n° 5, betreffende de wijk «Edmond Blockstraat» te Gentbrugge, heeft deze gemeente, bij akte van vrijwillige aankoop d.d. 23 Maart 1951, behoorlijk goedgekeurd door de bevoegde bestuurlijke instanties en overgeschreven op het kantoor der hypotheeken, van de familie Marijns een woonhuis aangekocht, gelegen op de hoek van de Koningin Astridstraat en de Kapellestraat, zijnde de inneming n° 39 van voormeld aanlegplan.

Op de datum van de aankoop was het verkochte goed zonder schriftelijke huishuurovereenkomst verhuurd aan derde geïntimeerde, Colpaert Suzanne, echtgenote Meuleman Petrus, die het zelf bewoonde en er een herberg hield, genaamd «Café Métropole», waarvan de handelszaak naar luid van een niet gedagtekende, noch geregistreerde onderhandse overeenkomst aan voornoemde echtgenoten Meuleman-Colpaert (2° en 3° verstek doende geïntimeerden) overgedragen werd door Standaert Irenée (1° geïntimeerde) voor de prijs van 55.000 fr., betaalbaar bij maandelijkse afkortingen van 1500 fr., van 15 Juli 1950 af. Bij deze overeenkomst werd tussen partijen bedongen dat, ingeval de overnemers van de handelszaak hun verplichtingen niet zouden naleven, de overeenkomst ontbonden was, en partij Standaert er toe gerechtigd was de handelszaak terug te nemen, terwijl de reeds betaalde afkortingen haar bij wijze van schadeloosstelling zouden verworven blijven.

In de tweede helft der maand Juli 1951 hebben de echtgenoten Meuleman-Colpaert het huis, dat zij nog steeds in huur hadden, en waarvan de gemeente Gentbrugge sedert 8 Juni 1951 (datum van de overschrijving der aankoopakte op het hypotheekkantoor) ten hunne opzichte eigenaarster geworden was, om zo te zeggen schielijk en in het geniep verlaten; inderdaad, niemand werd van hun voornemen ingelicht; de herbergmeubelen, deel uitmakend van voormelde handelszaak, waarop tot dan toe slechts 7500 fr. was afgekort, werden ter plaatse achtergelaten, de huissleutels werden echter medegenomen, terwijl naderhand bevonden werd dat het bedrag van de laatste huishuur, aan de vroegere eigenaren Marijns verschuldigd, niet betaald werd. Het leek dus eerder op «een verhuizing met de noorderzon». De echtgenoten Meuleman hebben zich vervolgens van de bevolkingsboeken te Gentbrugge op 8 Augustus 1951 doen afschrijven.

In elk geval is uit geen enkel bescheid of stuk gebleken dat de echtgenoten Meuleman-Colpaert, rechtstreeks of onrechtstreeks uitgenodigd, verwittigd of aangemaand werden het door hen bewoonde huis tegen een bepaalde datum te verlaten of ter beschikking van de gemeente te stellen.

Wel integendeel is uit de verstreckte inlichtingen gebleken, dat de verwezenlijking van het bijzonder aanlegplan n° 5 te Gentbrugge, met geen schijn van zekerheid in de tijd kan bepaald worden, daar zulks slechts op het voorplan zal treden wanneer de Gentse Trammaatschappij tot de gebeurlijke verlenging van tramlijn n° 3 zal overgaan, waarvan de terminus thans gelegen is aan de Scheldebrug te St. Amandsberg.

Hoe dan ook, met de grootste waarschijnlijkheid, zoniet met zekerheid, kan uit deze feitelijke omstandigheden worden besloten, dat het vertrek uit het bedoelde huis-herberg der echtgenoten Meuleman volkomen staat buiten de aankooponteigening met het oog op afbraak van dit goed.

Kort na de vaststelling van hun vertrek heeft de gemeente Gentbrugge nochtans aan de echtgenoten Meuleman bij aangetekend schrijven dd. 31 Juli 1951 doen weten, dat zij dientengevolge in het genot trad van het door hen verlaten huis.

Nopens het terugnemen door Standaert Irénée, van de achtergelaten herbergmeubelen en toebehoorten, deel uitmakend van het door de echtgenoten Meuleman amper tot beloop van 7.500 fr. afbetaalde handelszaak, werd met de gemeente Gentbrugge in de loop der daarop volgende maanden een akkoord getroffen.

Intussen had Standaert, hierbij gesteund door haar geldschietster, de N.V. «Brouwerijen Imperial» te Brussel, gepoogd van de gemeente de verdere exploitatie voor eigen rekening van de herberg te bekomen, echter tevergeefs.

B. Bij deurwaardersexploot d.d. 8 Januari 1952, heeft Standaert Irénée, vóór de rechtbank van eerste aanleg te Gent, tegen de gewezen overnemers van de handelszaak, de echtgenoten Meuleman, alsmede tegen de gemeente Gentbrugge, een eis ingesteld, die ertoe strekte :

1°) De overeenkomst, betreffende de overdracht van de handelszaak voor de prijs van 55.000 fr., te horen verbreken ten nadele van de echtgenoten Meuleman en ten bate van Standaert, dienvolgens Standaert in het genot van de handelszaak «Café Métropole» te doen herstellen.

2°) Bij afwijzing van voormelde eis de gemeente Gentbrugge te doen veroordelen tot betaling aan Standaert, als schuldeiser optredend van de echtgenoten Meuleman, die gehandeld zouden hebben «tot bedrieglijk nadeel zijner rechten» (sic), van het bedrag dat hun als schadevergoeding wegens onteigening toekwam, zijnde de som van 55.000 fr., waarde van de overname van voormelde handelszaak.

Eigenlijk betrof dit deel van de eis de uitoefening door Standaert ten opzichte van de gemeente Gentbrugge van de zijdelingse of subrogerende rechtsvordering, voorzien bij art. 1166 van het B.W.

Gedurende voormelde rechtspleging heeft de gemeente Gentbrugge een wedereis ingesteld, ertoe strekkende de oorspronkelijke aanlegger, Standaert Irénée, te doen veroordelen tot het weghalen der meubelen, die zich toentertijd zonder recht, noch titel in het huis bevonden.

C. Bij vonnis d.d. 25 Juni 1952, bij verstek bij nalatigheid om te verschijnen ten opzichte der echtgenoten Meuleman gewezen, en op tegenspraak ten opzichte van de gemeente Gentbrugge, heeft de rechtbank de eis van de partij Standaert toegewezen, doch enkel in de mate waarin hij, gegrond op art. 1166 van het B.W., ertoe strekte de vergoeding wegens onteigeningsschade, toekomende aan de echtgenoten Meuleman, voor eigen rekening op te vorderen. Deze onteigeningsschade werd door de rechtbank geraamd op 40.000 fr., bedrag dat de gemeente derhalve veroordeeld werd aan de oorspronkelijke aanlegger te betalen.

Tegen dit vonnis heeft de gemeente Gentbrugge tijdig, regelmatig en ontvankelijk beroep ingesteld, terwijl de oorspronkelijke aanlegger Standaert, — thans eerste geïntimeerde, — incidenteel beroep heeft ingesteld ten einde de vergoeding, waartoe de gemeente door de eerste rechter veroordeeld was, te horen vermeerderen tot beloop van het aanvankelijk geëiste bedrag van 55.000 fr.

II. Nopens de grond van het geschil.

A) Hoofdzakelijk wat de ontvankelijkheid van de oorspronkelijke eis betreft.

Daargelaten het deel van de oorspronkelijke vordering waarbij ten opzichte van de echtgenoten Meuleman, 2° en 3° verstek doende geïntimeerden, de ontbinding van de overeenkomst van overdracht van de handelszaak, geëist werd, wijzen de bewoordingen en overwegingen van het inleidend dagvaardingsexploot alsmede van de andere stukken der rechtspleging er duidelijk op, dat oorspronkelijke aanlegger Standaert niet optrad met het doel het bedrag, dat door appellante aan zijn schuldenaren, de echtgenoten Meuleman, gebeurlijk zou verschuldigd zijn, in de inboedel van die schuldenaren te doen vallen om er het onderpand van al de schuldeisers der echtgenoten Meuleman te worden, doch wel enkel met het doel zich zelf een uitsluitend en persoonlijk voordeel te verschaffen.

In dat verband dient de aandacht insgelijks te worden gevestigd op de vaststelling dat, alhoewel geen enkele sacramentele formule tot het instellen van de zijdelingse vordering opgelegd wordt, deze rechtsvordering niettemin door de schuldeiser Standaert op stellige wijze uit naam en voor rekening van zijn schuldenaren had moeten ingesteld worden. Opdat deze vordering ontvankelijk weze volstond het immers niet het art. 1166 B.W. in te roepen en te verklaren dat het om de vergoeding ging van een beweerde onteigeningsschade, door de onteigenende macht aan de huurder-schuldenaar veroorzaakt, die in gebreke bleef deze schadeloosstelling op te vorderen, terwijl vastgesteld wordt dat deze vordering ingesteld werd door de schuldeiser uitsluitend in eigen naam en zij tot een veroordeling strekt, uitsluitend ten bate van die enige optredende schuldeiser.

Onder een dergelijke vorm en met dit enig doel ingesteld, is een zijdelingse of subrogerende rechtsvordering ongetwijfeld niet ontvankelijk.

De rechtsleer en de rechtspraak zijn dienaangaande eensluidend. (Zie : Laurent, Deel XVI, n^{rs} 401 en 407; De Page, B. III, uitg. 1942, n° 199, 1° en 4°, blz. 207 en 208; Planiol et Ripert, Deel VII, n° 923; Baudry-Lacantinerie et Barde, «Obligations», 3de druk, deel I, n^{rs} 637 en 644; R. P. D. B., V^o Obligations, n^{rs} 958 en 959; Brussel, 21 December 1929, Pas. 1930, II, 70; Luik, 30 September 1930, Pas. 1930, II, 174; Burg. Gent, 10 Mei 1939, Pas. 1941, III, 89; Burg. Marche, 1 April 1949, R. G. A. R. 1949, blz. 4415 en noot van O. Malter; zie ook : Brussel, 25 Januari 1950, R. W. 1949/50, kol. 1154 en noot).

B) Verder wat de gegrondheid van de oorspronkelijke eis betreft.

Waar eerste geïntimeerde voor het Hof niet meer aandringt op de ontbinding van zijn overeenkomst met de twee andere medegeïntimeerden, evenmin op het herstel in het genot van de handelszaak, terwijl de oorspronkelijke wedereis tengevolge van de in de loop der rechtspleging tussen partijen getroffen schikkingen zonder voorwerp geworden is, volstaat het naar de omstandigheden te verwijzen, waarin de echtgenoten Meuleman het huis hebben verlaten en derwijze aan de huishuurovereenkomst vrijwillig en éénzijdig een einde hebben gemaakt, om de overtuiging op te doen dat de aankoop door appellante van dit goed met het oog op latere afbraak om reden van openbaar nut eigenlijk volkomen stonden buiten dit vertrek van de huurders en het stopzetten van hun handelsexploitaties is. Tussen beide feiten kon bezwaarlijk een oorzakelijk verband vastgesteld worden en met de eerste rechter worden verklaard, dat de echtgenoten Meuleman het bedoelde huis hebben verlaten «omdat zij het recht van de onteigenende partij beaamden».

De omstandigheden, waarop we hierboven breedvoerig hebben gewezen, spreken een dergelijke verklaring volkomen tegen, terwijl andermaal de afwezigheid moet worden beklemtoond van elke uitnodiging, verwittiging, aanmaning of bevel, uitgaande van appellante en aan de echtgenoten Meuleman op de ene of andere wijze ter kennis gebracht, als zouden zij aan de exploitatie van de herberg een einde moeten stellen en het huis ter vrije beschikking van de gemeente laten.

In deze zaak kan er dan ook geen sprake zijn van «druk door appellante op de medegeïntimeerden uitoefend», opdat zij het huis zouden verlaten met het oog op een onteigening, waarvan trouwens de praktische tenuitvoerlegging, zoals reeds vermeld, met geen schijn van zekerheid in de tijd kon bepaald worden.

Het wil ons dan ook voorkomen dat op grond van al deze omstandigheden de schuldenaren van eerste geïntimeerde tegen appellante nimmer een geboren of opeisbare schuldvordering wegens onteigeningschade konden of zouden kunnen doen gelden, zodat de zijdelingse of subrogerende rechtsvordering van hun schuldenaar — eerste geïntimeerde — elke grond mist en de rechtbank deze vordering dus gans ten onrechte heeft toegewezen.

III. Besluit.

Dienvolgens besluiten wij tot de gegrondheid van het beroep, tot de afwijzing van de oorspronkelijke eis, als zijnde zoniet hoofdzakelijk niet ontvankelijk, ten minste niet gegrond, en ten slotte tot de afwijzing van het door de eerste geïntimeerde ingestelde incidenteel beroep.

(w. g.) J. Matthijs.

Arrest

Overwegende dat de oorspronkelijke eiser, eerste geïntimeerde, geen rechtsmiddel heeft ingesteld tegen de beslissing van de eerste rechter over de ontbinding van de overeenkomst en het herstel in het genot van de handelszaak;

dat derhalve slechts dient te worden beslist over de tegen appellante gerichte vordering tot betaling van een onteigeningsvergoeding en gebeurlijk over het bedrag ervan;

Overwegende dat eerste geïntimeerde deze vordering doet steunen op de beweerde gewettigde aanspraak van zijn schuldenaars op een vergoeding vanwege de Gemeente Gentbrugge wegens onteigening van een handelszaak en op zijn eigen recht, bij nalatigheid van zijn schuldenaars, hun rechten uit te oefenen;

dat aldus gebleken is dat het hier gaat om de zijdelingse vordering, bedoeld in art. 1166 BW;

Overwegende dat hij zijn eis — waarbij nog andere vorderingen gevoegd waren — in zijn geheel in eigen naam heeft ingesteld, meer bepaald ten aanzien van de zijdelingse vordering, veroordeling heeft gevorderd van de Gemeente Gentbrugge uitsluitend ten eigen bate;

Overwegende dat de tegen appellante ingestelde vordering niet ontvankelijk moet worden geacht, vermits zij er niet toe strekt de vergoeding in het vermogen van de schuldenaars te doen vallen om er het onderpand van al de schuldeisers te worden en uitsluitend beoogt deze rechtstreeks te doen overgaan in het vermogen van de schuldeiser van de nalatige schuldenaars (zie Kluyskens - «Verbintenissen», nr 93; De Page; derde deel - nr 199, en «Complément», zelfde nummer; R.P.D.B. trefwoord Obligations, nrs 956 en volgende);

Overwegende dat het tegenberoep van eerste geïnti-

meerde er slechts toe strekt de door de eerste rechter toegekende vergoeding wegens voormelde onteigening op te voeren; dat nu de vordering van de vergoeding zelf niet ontvankelijk blijkt over het bedrag er van niet kan geoordeeld worden;

Om die redenen :

HET HOF,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de heer advocaat - generaal Matthys in zijn eensluidend advies;

alle andere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpend,

verklaart appellante ontvankelijk en gegrond in haar hoger beroep, daarentegen eerste geïntimeerde ontvankelijk, doch niet gegrond in zijn tegenberoep,

doet het bestreden vonnis te niet ten aanzien van de vordering tegen appellante ingesteld en hierboven nader bepaald,

en ten deze opnieuw wijzend, verklaart deze vordering niet ontvankelijk, wijst het tegenberoep af, veroordeelt eerste geïntimeerde tot de kosten van de twee instanties.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 5 December 1953.

Voorzitter : M. Janssens.

Rechters : M.M. Sury en Gepts.

Advocaten : Mrs E. Ooms en J. Van Rijn.

Onrechtmatige overheidsdaad. — Ontzetting van een pleitbezorger uit zijn ambt wegens zgn. « incivisme » zonder inachtneming van de wettelijke voorschriften tot waarborging van de rechten van de betrokkene. — Handelingen van « incivisme » zijn van aard de eer van het beroep aan te tasten. — Door eiser tot schadevergoeding te bewijzen bestanddelen. — Omvang der schade. — Noodzakelijk oorzakelijk verband tussen onrechtmatige daad en schade.

Een Regentsbesluit, waarbij een pleitbezorger uit zijn ambt wordt ontzet zonder inachtneming van het Besluit der Consuls van 13 Frimaire jaar IX en van het Keizerlijk Decreet van 30 Maart 1808, houdend het Reglement op de politie en discipline der Hoven en Rechtbanken, is een onrechtmatige overheidsdaad.

Voormelde wetsbepalingen zijn ook van toepassing bij ontzetting van een pleitbezorger wegens zgn. « incivisme », daar daden van « incivisme » van aard zijn om de eer van het ambt aan te tasten.

Op hem, die schadevergoeding vordert, rust de bewijslast, dat de tegenpartij tegenover hem een onrechtmatige daad heeft gepleegd, dat eiser schade heeft geleden en in welke omvang en dat er een noodzakelijk oorzakelijk verband bestaat tussen onrechtmatige daad en schade.

D. W. t/ Belgische Staat.

Overwegende dat de eis van aanlegger tot voorwerp heeft : 1° de Belgische Staat verantwoordelijk te doen verklaren voor de schade, die aanlegger geleden heeft ten gevolge van zijn ontzetting op 26 April 1945 uit zijn ambt van pleitbezorger zonder inachtneming van de wettelijk daartoe voorgeschreven vormen, en 2° de

veroordeling te bekomen van verweerder deswege tot betaling van 1.808.667 frank;

I. — Overwegende dat aanlegger bij Regentsbesluit van 26 April 1945 ontzet werd uit zijn ambt van pleitbezorger bij de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, omdat hij volgens de vermeldingen van dit besluit zwaar tekort gekomen was aan zijn plichten van Belgisch burger;

Overwegende dat aanlegger betoogt dat deze maatregel genomen werd buiten de voorwaarden, waarin hierna gedaagde de bevoegdheid had hem te nemen, namelijk zonder dat hetzij de Kamer der Pleitbezorgers, hetzij de Rechtbank van eerste aanleg door een harer Kamers of in algemene vergadering, aanlegger gehoord, na van de feiten, ten laste van aanlegger gelegd, kennis genomen te hebben in zake tucht uitspraak had gedaan; dat aanlegger in zijn dagvaarding eveneens heeft aangevoerd dat de vormen, voorgeschreven bij het wetsbesluit van 8 Mei 1944, niet nageleefd werden, maar hij hiervan in zijn besluiten geen gewag meer maakt;

Overwegende dat verweerder hierop antwoordt, dat een uitspraak der Rechtbank in algemene vergadering of der Tuchtkamer ten deze niet vereist was, omdat de laakbare handelingen van eiser niet kunnen beschouwd worden als begaan door de pleitbezorger in de uitoefening van zijn beroep;

Dat in de stelling van verweerder, daar de handelingen van incivisme, die aan aanlegger verweten worden, wel een aanslag zijn op de eer van het beroep, maar staan buiten de uitoefening van het beroep van aanlegger, het Staatshoofd een eigen macht heeft, onafhankelijk van de eigenlijke disciplinaire vordering en als dusdanig niet onderworpen aan de voorwaarden dezer vordering;

Overwegende dat het recht van benoeming het recht van ontzetting insluit, behoudens afwijkende bepalingen (zie Wigny, Droit Constitutionnel, II, p. 642);

Overwegende dat de Grondwet en ook talrijke wetten door waarborgen in te stellen tegen mogelijke willekeur dit recht van ontzetting in vele gevallen in belangrijke mate beperkt hebben;

Overwegende dat meer in het bijzonder voor het ambt van pleitbezorger de disciplinaire vordering gereguleerd is door het Besluit der Consuls van 13 Frimaire jaar IX (4 December 1800) en het Keizerlijk Decreet van 30 Maart 1808, bevattende het reglement op de politie en discipline der Hoven en Rechtbanken;

Overwegende dat ingevolge artikel 1 van voornoemd Besluit der Consuls de Tuchtkamer der Pleitbezorgers bevoegd is om kennis te nemen van de eenvoudige tekortkomingen aan de inwendige tucht, terwijl ingevolge artikelen 102 en 103 van het voornoemd Keizerlijk Decreet de Algemene Vergadering der Hoven en Rechtbanken kennis dient te nemen enerzijds van de inbreuken op de wetten en reglementen, door ministeriële officieren gepleegd, en anderzijds van feiten, gepleegd door deze officieren, die niet ter zitting ontdekt zijn en bij die colleges aanhangig zijn gemaakt ingevolge klachten van particulieren of vorderingen van het Openbaar Ministerie;

Overwegende dat dient onderzocht te worden of de disciplinaire vordering, bedoeld zowel in het Besluit der Consuls als in het Keizerlijk Decreet, alleen betrekking kan hebben op feiten, door de pleitbezorger gepleegd in de uitoefening van zijn beroep, zoals door verweerder beweerd wordt;

Overwegende dat er vooraf echter de nadruk op dient gelegd te worden, dat verweerder niet beweert

dat de Koning immer het recht zou bezitten een pleitbezorger ad nutum te ontzetten;

Overwegende dat wel enkele oude Franse beslissingen deze stelling aannamen, maar dat zij het voorwerp waren van een zeer scherpe kritiek (zie desbetreffende Rép. Prat., I, Avoué, n° 113, en de verwijzing naar het Journal des Avoués 1828, 1833 en 1835 — vooral het jaar 1833 is van belang);

Dat verweerder er zich toe beperkt te beweren dat het Besluit der Consuls en het Keizerlijk Decreet, gezien de aard der feiten op grond waarvan aanlegger ontzet werd, ten deze geen toepassing vinden;

Overwegende dat de disciplinaire vordering, bedoeld in voormelde wetsbepalingen, betrekking heeft op alle feiten, die de zedelijkheid en de rechtschapenheid der ministeriële officieren aangaan zonder dat bijzondere wettelijke of reglementaire bepalingen vereist zijn (zie Rép. Prat., I, Avoué, n° 97);

Overwegende dat aangenomen wordt dat de disciplinaire vordering eveneens betrekking kan hebben op feiten van het privéleven, wanneer deze feiten van aard zijn opspraak of schandaal te verwekken (zie Rép. Prat., I, Avoué, n° 127);

Overwegende dat hieruit mag afgeleid worden dat een feit, gepleegd door een pleitbezorger buiten de kring van zijn beroep, het voorwerp zal kunnen uitmaken van een disciplinaire vordering, wanneer het van aard is de eer van het beroep of het ambt aan te tasten;

Overwegende dat verweerder zelf aanneemt, dat de handelingen van incivisme, waaraan aanlegger zich zou schuldig gemaakt hebben en op grond waarvan hij uit zijn ambt ontzet werd, wel degelijk een aanslag uitmaken op de eer van het beroep van pleitbezorger;

Dat de heer Procureur des Konings in zijn verslag van 22 November 1944 (P. C. 5038) de mening uitdrukte, dat aanlegger niet meer waardig was nog een openbaar ambt te bekleden;

Dat deze mening gedeeld werd door de heer Procureur-Generaal in zijn brief dd. 15 December 1944 (1e Bureel Vreder. IV), gericht aan de heer Minister van Justitie;

Overwegende dat deze magistraten bijgevolg wel de mening toegedaan waren, dat de feiten, die aanlegger zou bedreven hebben, wel degelijk de beroeps-eer aantastten. Overwegende inderdaad dat feiten van incivisme, gepleegd door een ministerieel officier, noodzakelijkerwijze de eer van het ambt aantasten;

Overwegende dat daaruit dient besloten te worden, dat de feiten, gepleegd door aanlegger en op grond waarvan hij uit zijn ambt ontzet werd, wel degelijk dienen beschouwd te worden als tekortkomingen aan de tucht van het ambt en bijgevolg de beteugeling ervan diende te geschieden in de vormen, voorgeschreven door het Keizerlijk Decreet van 30 Maart 1808, houdende het reglement op de politie en discipline der Hoven en Rechtbanken;

II. — Overwegende dat, wat betreft het middel, afgeleid door aanlegger uit de niet-naleving der formaliteiten, voorgeschreven bij artikel 10 van het wetsbesluit van 8 Mei 1944, vaststaat dat de betwiste maatregel niet genomen is op grond van voornoemd wetsbesluit, wat duidelijk is door de tekst en de bewoordingen zelf van het besluit;

Dat aanlegger trouwens in zijn besluiten van dit middel geen gewag meer maakt;

Overwegende dat verweerder betoogt dat in alle geval aanlegger om in zijn vordering te slagen, moet bewijzen dat er tussen de door hem beweerde onregelmatigheden en het nadeel, waarover hij zich beklaagt, een oorzakelijk verband bestaat;

Overwegende dat aanlegger hierop antwoordt, dat de schade, die hij geleden heeft, veroorzaakt werd door de onregelmatige ontzetting en dat, indien verweerder staande houdt dat aanlegger zelfs met eerbiediging van de voorgeschreven vormen zou ontzet geweest zijn, hij hiervan het bewijs dient te leveren;

Overwegende dat aanlegger niet alleen het bewijs te leveren heeft van een door verweerder begane onrechtmatige daad, maar ook van het verband tussen deze daad en de schade en eindelijk het bestaan en de omvang van de schade zelf (zie De Page, II, blz. 61, n° 912);

Overwegende dat het verband tussen daad en schade een noodzakelijk karakter dient te vertonen (zie Verbreking, 5 Maart 1953, J. T. 1953, n° 3993, blz. 514);

Dat hierdoor dient verstaan te worden dat zonder de daad de schade niet veroorzaakt zou geweest zijn;

Overwegende dat het bewijs van het bestaan van een dergelijk verband tussen de daad en de schade dient geleverd te worden door aanlegger ingevolge het principe « *actori incumbit probatio* »;

Dat trouwens het bestaan van alle voorwaarden, waaraan de wet de verplichting tot schadelosstelling onderwerpt, door de aanleggende partij dienen bewezen te worden (De Page, T. I, blz. 761, n° 912);

Overwegende dat volgens verweerder aanlegger aldus zou te bewijzen hebben dat zonder die zogezegde onregelmatigheden hij noodzakelijk in zijn ambt zou behouden geweest zijn en door geen enkele sanctie zou getroffen geweest zijn;

Overwegende dat eerst en vooral dient opgemerkt te worden dat een dergelijk bewijs nooit door aanlegger zou kunnen geleverd worden;

Overwegende dat verweerder het ten onrechte wil doen voorkomen alsof niet de onregelmatige ontzetting, doch wel het niet-naleven der wettelijke formaliteiten ten deze de onrechtmatige daad oplevert, waarvan zou dienen onderzocht te worden of ze wel noodzakelijk de schade berokkende, waarover aanlegger klaagt;

Overwegende dat inderdaad het Staatshoofd in zijn beslissing niet gebonden is door de adviezen, waarvan hiervoren gewag, die uitgebracht kunnen worden door de daartoe bevoegde overheden; dat nochtans de bedoelde vormvoorwaarden zeker hun belang hebben en dat, indien het Staatshoofd niet door uitgebrachte adviezen gebonden is, zij toch aan het Staatshoofd voor de beoordeling van het geval belangrijke elementen kunnen verschaffen; Dat het aldus mogelijk is dat zijn beslissing daardoor zou kunnen beïnvloed worden;

Overwegende dat het niet naleven van deze formaliteiten ten gevolge heeft, dat de belanghebbende beroofd wordt van een der waarborgen, die hem door de wet zijn toegekend;

Overwegende dat een ontzetting, die in zulkdanige omstandigheden geschiedt, een onrechtmatige daad is, die aanleiding kan geven tot een eis tot schadevergoeding (Zie Rb. Brussel, 26.6.1946; Brussel 28.2.1948; Rev. gén. enr. et Not. 1950 n° 18.885, blz. 163);

Overwegende dat aanlegger het noodzakelijk verband tussen onrechtmatige daad en schade voldoende bewijst, daar de daad, namelijk de onregelmatige ontzetting, hem beroofde van de voordelen van zijn ambt van pleitbezorger; dat zonder deze onregelmatige ontzetting aanlegger van deze voordelen niet zou beroofd geweest zijn;

Overwegende dat, wanneer verweerder betoogt dat aanlegger alleszins uit zijn ambt zou ontzet geworden zijn, dit een loutere veronderstelling is, die volkomen staat buiten de onrechtmatige daad, die hem door aanlegger verweten wordt;

IV. Overwegende dat aanlegger niet het minste

bewijs levert betreffende de omvang der door hem geleden schade; Dat hij er zich toe beperkt enkele cijfers voorop te zetten die door geen enkel bewijsstuk bewezen worden;

Overwegende dat bij de beoordeling van de omvang der schade niet uit het oog mag verloren worden, dat aanlegger vrijwillig de uitoefening van zijn ambt heeft opgegeven om onwettig het ambt van vrederechter uit te oefenen tot op de dag der bevrijding; dat aldus mag aangenomen worden dat op het ogenblik dat aanlegger zijn functies wenste te hervatten, hij geen cliënteel meer had; dat het ongetwijfeld een zekere tijd vergt alvorens de uitoefening van het ambt van pleitbezorger winsten kan opleveren, daar een cliënteel moet gevormd worden en zaken afgehandeld dienen te worden; dat de inkomsten van pleitbezorgers zeer verschillend zijn en van talrijke persoonlijke factoren kunnen afhangen;

Overwegende dat de Rechtbank om het bedrag van de geleden schade te kunnen beoordelen, zich er onder meer rekenschap zou moeten kunnen van geven, welke de gemiddelde inkomsten waren van aanlegger tijdens de vijf laatste jaren dat hij zijn functie van pleitbezorger uitoefende; dat bovendien aanlegger toegeeft over zekere inkomsten beschikt te hebben; voortkomende waarschijnlijk uit de uitoefening van een nieuw beroep; dat desbetreffende evenmin door aanlegger voldoende aanwijzingen verstrekt worden;

Overwegende dat dan ook behoort, alvorens verder recht te doen, dat een college van deskundigen moet worden aangesteld met de hiernavermelde opdracht;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak, na er over beraadslaagd te hebben,

Alle verdere of strijdige besluiten verwerpende,

Verklaart de eis ontvankelijk,

Zegt voor recht dat verweerder verantwoordelijk is voor de schade, aan aanlegger veroorzaakt tengevolge van zijn ontzetting uit zijn ambt van pleitbezorger, welke verweerder dd. 26 April 1945 beslist heeft zonder inachtneming van de wettelijk daartoe voorgeschreven vormen;

Alvorens recht te doen betreffende het bedrag van de schade, die aanlegger door deze ontzetting geleden heeft, beveelt een deskundig onderzoek door een college van drie deskundigen met opdracht om, partijen aanwezig, vertegenwoordigd of behoorlijk opgeroepen, in een beredeneerd en bij de nederlegging onder eed te bevestigen verslag, aan de hand van alle nuttige bescheiden, onder meer de boekhouding, destijds door aanlegger als pleitbezorger gehouden en die, welke hij mogelijk gehouden heeft met betrekking tot zijn tegenwoordig nieuw beroep, alle inlichtingen te kunnen verschaffen ten einde te kunnen nagaan :

1° welk jaarlijks netto-inkomen aanlegger verworven heeft door de uitoefening van het ambt van pleitbezorger gedurende de aan 29 April 1942 voorafgegane jaren;

2° welk beroep of winstgevende bezigheid aanlegger uitgeoefend heeft gedurende de periode, gaande van 26 April 1945 tot 31 December 1952, en welke de jaarlijkse netto-inkomsten van aanlegger zijn geweest tijdens deze periode;

zo approximatief mogelijk de inkomsten bepalen, die aanlegger zou gemaakt hebben als pleitbezorger gedurende de periode van 26 April 1945 tot 31 December 1952, in acht nemende de beroepsbedrijvigheid van aanlegger vóór zijn ontzetting, alsook de moeilijkheid om een verlaten practijk weer op te werken; desbetreffend te bepalen hoeveel tijd er normaal vereist is bij

de opneming of heropneming van een ambt van pleitbezorger, alvorens winsten kunnen verwezenlijkt worden; vervolgens de geleidelijke jaarlijkse verhoging dezer winsten te beramen;

alle nuttige en ter zake doende vragen van partijen te beantwoorden;

Beveelt aan partijen overeen te komen omtrent de aanstelling van de deskundigen binnen de vijftien dagen na de uitspraak van dit vonnis en bij gebreke daarvan stelt ambtshalve als deskundigen aan de HH.

1° Mr Ch. Boelens, advocaat, Amerikalei, te Antwerpen;

2° Mr A. Mullens, pleitbezorger, Kasteelstraat te Antwerpen;

3° dhr Prof. Grimbers, Brusselstraat 63, Antwerpen; Verleent akte aan aanlegger van zijn uitdrukkelijk voorbehoud, betreffende de schade, ontstaan of te ontstaan na 31 December 1952;

Houdt de beslissing over de kosten aan.

NOOT: Ten verzoeken van de Belgische Staat is hoger beroep ingesteld.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 8 Mei 1952.

Voorzitter: M. De Necker.

Rechters: M.M. Kerckhove en Dhanens.

Advocaten: Mrs Lefèvre-Valentin, Halsberghe en Beele.

Arbeidsongeval. — Vordering van het slachtoffer van een arbeidsongeval. — Bevoegdheid van het slachtoffer tot het aangaan van een dading met de aansprakelijke derde. — Vordering van de werkgever tegen de aansprakelijke derde. — Verhaalsrecht van de « verzekeraar-wet » tegen de aansprakelijke derde. — Wettelijke subrogatie. — Werking van een dading als voormeld tegenover de verzekeraar-wet.

Het slachtoffer van een arbeidsongeval heeft twee vorderingen: 1. tegen de werkgever tot betaling van de « forfaitaire » wettelijke vergoeding,

2. tegen de aansprakelijke derde tot schadevergoeding volgens het gemene recht.

Deze tweede vordering is totaal onafhankelijk van de eerste en onderworpen aan de regelen van het gemene recht.

Het samenvoegen van deze beide schadevergoedingen is beperkt tot 100 % der aan het slachtoffer toegebrachte schade met dien verstande, dat hij ten minste de « forfaitaire » wettelijke vergoeding moet ontvangen. (Art. 19, lid 6, Arbeidsongevallenwet).

Het slachtoffer mag met de aansprakelijke derde een dading aangaan volgens het gemene recht onder het tweevoudige voorbehoud, dat de samengevoegde vergoedingen het algehele herstel der schade niet te boven gaan en de belangen en rechten van de werkgever en van de in de plaats gestelde verzekeraar gevrijwaard worden.

De werkgever heeft geen rechtstreekse vordering — onafhankelijk van die van het slachtoffer — tegen de aansprakelijke derde op grond van art. 1382 B.W.; daar hij geen schade geleden heeft, kan hij van de aansprakelijke derde niet de terugbetaling vorderen van de wettelijke vergoeding. Voor zover hij betaald heeft, kan hij echter wel op eigen risico en in plaats van het slachtoffer van de aansprake-

lijke derde terugbetaling van de wettelijke vergoeding vorderen in de mate van het door hem betaalde in zover hij van de verplichting tot betaling ontheven was (art. 19, lid 7, Arbeidsongevallenwet).

Bij volledige verantwoordelijkheid van de derde, die voor het ongeval aansprakelijk is, is de werkgever in het bij art. 19, lid 4, Arbeidsongevallenwet, bedoelde geval ontheven van de hem bij de wet opgelegde verplichtingen; indien hij deze verplichtingen niettemin heeft nagekomen, heeft hij tegen de aansprakelijke derde dezelfde vordering als het slachtoffer, doch enkel naar verhouding van hetgeen hij betaald heeft.

De verzekeraar van de werkgever tegen de gevolgen van arbeidsongevallen heeft een verhaalsrecht tegen de aansprakelijke derde als zijnde in de plaats gesteld in de rechten van de werkgever van het slachtoffer, zodra hij werkelijk betaald heeft.

Zo wegens het van openbare orde zijn van de bepalingen der Arbeidsongevallenwet het slachtoffer dienaangaande noch afstand kan doen van zijn rechten noch een dading aangaan, staat het hem echter vrij met de aansprakelijke derde een schikking te treffen omtrent de vergoeding der schade volgens gemeen recht, daar een dergelijke schikking buiten de toepassingsfeer valt van de Arbeidsongevallenwet en beheerst wordt door de regelen van het gemene recht.

Het slachtoffer mag echter daarbij de rechten van de werkgever niet miskennen, op gevaar af de schadelijke gevolgen zelf te moeten dragen.

De verzekeraar van de werkgever van het slachtoffer treedt tegen de aansprakelijke derde op, wat betreft het gemene recht, als in de plaats gesteld van de werkgever, ook in diens vordering krachtens art. 19, lid 7, van de Arbeidsongevallenwet in plaats van het slachtoffer of van zijn rechthebbenden, zodat het verhaalsrecht van de verzekeraar-wet bepaald is door de subrogatie in de rechten van het slachtoffer.

Daar de verzekeraar-wet, die betaald heeft, tegenover de aansprakelijke derde als wettelijk in de plaats gestelde dezelfde rechten heeft als het slachtoffer zelf, kunnen alle verweermiddelen, die tegenover het slachtoffer kunnen worden ingeroepen, ook aan hem worden tegengeworpen.

Een dading, aangegaan tussen het slachtoffer en de aansprakelijke derde, kan dus in principe aan de verzekeraar-wet worden tegengeworpen. Zodanige dading mag echter niet het verhaalsrecht van de verzekeraar-wet in gevaar brengen, zodat de derde aansprakelijk blijft niettegenstaande een ter bedrieglijke benadeling van de verzekeraar-wet getroffen schikking.

Noordstar en Boerhave t/ Demuyt en Surmont.

Overwegende dat de eis, gericht door de N.V. « De Noordstar en Boerhave » tegen Demuyt Kamiel en de stad Izegem en tegen Surmont Emiel, strekt:

1) tot de veroordeling van de drie verweerders hoofdelijk of ten minste onverdeeld en elk voor het geheel en de ene bij gebrek aan de andere, om aan eiseres de som te betalen van 24.479,25 fr., verhoogd tot 32.132,50 fr., onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding; som verhoogd met de verzuimsrente vanaf de dag van het ongeval;

2) tot het horen zeggen dat eiseres zal ontheven zijn van de verplichting om enige vergoeding te betalen aan het slachtoffer, in het bijzonder hem de toelagen te betalen en de rente aan te leggen, voor-

zien bij proces-verbaal van overeenkomst, bekrachtigd op 16 Juli 1947 door de heer Vrederechter van het kanton Izegem en bij vonnis uitgesproken op 3 Augustus 1949;

1°) *In feite :*

Overwegende dat op 23 November 1946 omstreeks 15 uur Demuyt Kamiel, in dienst van de electriciteitscentrale van de stad Izegem, dewelke tegen werkongevallen verzekerd is bij de N.V. «La Royale Belge», van achter een stilstaande vrachtauto komend, in botsing kwam met Surmont Emiel, werkman in dienst van Vierstraete Jerome, die verzekerd was tegen werkongevallen bij de N.V. «De Noordstar en Boerhave», zodat Surmont Emiel, getroffen door de ladder die op de handwagen lag, ten gronde stortte en gewond werd, onder meer een breuk van het spanbeen van de linker voorarm opliep;

Overwegende dat eiseres beweert dat de volledige aansprakelijkheid voor het ongeval moet worden toegeschreven aan Demuyt Kamiel, daar door zijn onbeheendig manœuvre het buiteneinde van de ladder verover de breedte van de straat kwam tot de hoogte van de band van het voetpad, op de linkerkant van de werkman, zodat deze het verkeer totaal belemmerde;

Dat dit niet wordt betwist;

Overwegende dat op 17 Juli 1947 vóór de heer Vrederechter van het kanton Izegem een proces-verbaal van overeenkomst in zake blijvende werkonbekwaamheid werd opgemaakt, in naleving van art. 26 van de wet van 24 December 1903, waarbij akte gegeven werd aan de N.V. «De Noordstar en Boerhave» en Surmont Emiel van de door hen gesloten overeenkomst;

Dat volgens deze overeenkomst de volledige werkonbekwaamheid bepaald werd vanaf 24 November 1946 tot 27 Mei 1947 en van dan af een blijvende ongeschiktheid werd vastgesteld van 30 %;

Dat het jaarloon van het slachtoffer werd vastgesteld op 32.987,— fr.;

Overwegende dat op 5 November 1948 de heren dokters Vercauteren-Drubbel in naam van de N.V. «La Royale Belge» en De Maeyer in naam van de N.V. «De Noordstar en Boerhave» het slachtoffer onderzochten en in een gezamenlijk verslag van 6 November 1948 vaststelden, dat Surmont overdreef en dat zijn werkonbekwaamheid ten hoogste nog 10 % kon bedragen;

Dat echter Surmont met dit percentage niet akkoord ging;

Overwegende dat partijen op 29 December 1948 vrijwillig verschenen vóór de heer Vrederechter van het kanton Izegem op grond van art. 26 der samengeoerde wetten op de werkongevallen en art. 26 der samengeoerde wetten op de werkongevallen en art. 7 Wb. B. R.;

Dat deze rechter dokter Hostens aanstelde als deskundige om te verklaren of sinds de consolidatie verbetering ingetreden was in de toestand van het slachtoffer Surmont en desgevallend hoeveel deze verbetering bedroeg;

Dat de expert in zijn verslag van 16 Maart 1949 besloot tot een verbetering en tot een totale tijdelijke blijvende invaliditeit van 10 %;

Overwegende dat bij dading van 7 Juli 1949, aangegaan tussen Surmont Emiel, het slachtoffer, en de N.V. «La Royale Belge», verzekeraarster van het gemeentebestuur van Izegem, wier ondergeschikte Demuyt was, de «Royale Belge» aan Surmont een som heeft uitbetaald van 53.782,85 fr., waarvan 35.000 frank aan Surmont ten goede kwamen en 18.782,85 fr.

aan de N.V. «De Noordstar en Boerhave» voor het ongeval van 23 November 1946, ten gevolge waarvan Surmont een werkonbekwaamheid van 10 % heeft gehouden;

Dat bedongen werd dat deze som door een volstreekte overeenkomst en op afdoende wijze en bij dading al de huidige en toekomstige, voorziene en onvoorziene gevolgen van het ongeval regelde, zowel de stoffelijke als zedelijke schade;

Overwegende dat bij vonnis van 3 Augustus 1949 de Vrederechter van het kanton Izegem deze zienswijze deelde van de aangestelde expert en vanaf 1 Januari 1949 de bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid bepaalde op 10 %;

Overwegende dat de N.V. «De Noordstar en Boerhave» een nieuw geding instelde vóór de Vrederechter van het kanton Izegem, steunende op een nieuwe verbetering in de staat van het slachtoffer Surmont;

Overwegende dat bij vonnis van 21 October 1950 de Vrederechter te Izegem dokter Vandoorne te Kortrijk als expert aanstelde;

Dat deze rechter, ingaande op de besluiten van de expert, op 4 October 1950 de gedeeltelijke bestendige werkonbekwaamheid begrootte op 12 %;

Dat dit vonnis in hoger beroep bevestigd werd bij vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk op 7 Juni 1951;

2°) *In rechte :*

Overwegende dat krachtens art. 19 lid 3 van de Arbeidsongevallenwetten, samengeschakeld bij het K.B. van 26 September 1931 : «onafhankelijk van de vordering, gegrond op de wet tot herstel der werkongevallen, het slachtoffer en zijn rechthebbenden het recht behouden vergoeding te vorderen van de berokkende schade volgens de regelen van het gemeen recht van de voor het ongeval aansprakelijke persoon, met uitzondering van de werkgever, zijn werklieden of ondergeschikten»;

Dat krachtens lid 7 : «de vordering tegen de aansprakelijke derde zelfs op eigen risico mag worden ingesteld, in plaats van door het slachtoffer of zijn rechthebbenden door de werkgever, die de forfaitaire vergoeding heeft betaald»;

Dat krachtens lid 4 van hetzelfde artikel : «in geval van gehele verantwoordelijkheid van de derde, de werkgever ontheven wordt van zijn verplichtingen tot beloop der sommen, welke, gevoegd bij de door de derde tot herstel der stoffelijke schade betaalde, het bedrag van de vergoeding overtreft, dat aan het slachtoffer of zijn rechthebbenden toekomt volgens het gemeen recht»;

Overwegende dat de eis van eiseres tegenover Demuyt en zijn werkgever steunt op de indeplaatsstelling of subrogatie in de rechten van de patroon, waarbij zij toegelaten wordt de forfaitaire vergoeding om de aansprakelijke veroorzaker van het ongeval en zijn meester aan te spreken op grond van het gemeen recht om terugbetaling te eisen van de door haar ten voordele van het slachtoffer daadwerkelijk verschoten sommen;

Overwegende dat de eis tegenover Surmont steunt op de subrogatie of de indeplaatsstelling van eiseres in de rechten van de werkgever, die ontheven is van zijn verplichtingen binnen de door art. 19 lid 4 gestelde perken;

Overwegende dat het slachtoffer van een werkongeval beschikt over de vordering tot betaling van de forfaitaire wettelijke vergoeding tegen de werkgever en over de vordering tot schadevergoeding volgens het gemeen recht tegen de aansprakelijke derde,

dewelke totaal onafhankelijk is van de eerste en de regelen van het gemeen recht volgt (Verbr. 14-7-1937; Pas. 1947-I-227);

Dat het cumuleren van deze beide schadevergoedingen beperkt is tot 100 % der aan het slachtoffer toegebrachte schade, die nooit minder zal mogen ontvangen dan de wettelijke forfaitaire vergoeding;

Overwegende dat het slachtoffer van een werkongeval van de derde, die daarvoor aansprakelijk is, herstel der schade mag vorderen en dus met hem een dading treffen volgens gemeen recht — onder het dubbe voorbehoud, dat de gecumuleerde vergoedingen het integraal of algeheel herstel niet te boven gaan en de belangen en rechten van werkgever en van de in de plaats gestelde verzekeraar gevrijwaard worden (Delaruière en Namèche, « Accid. du travail », blz. 443; Vredeger. Huy, 1940; Pas. 1940, III, 93; Beroep Luik, 5 Juli 1927; Rev. Ass. et Resp. 1927, VIII, 133; Demeur « Risque Prof. » 3256-3319);

Overwegende dat de werkgever door een rechtstreekse vordering, onafhankelijk van die van het slachtoffer, op grond van art. 1382 B. W. die van het slachtoffer, op grond van art. 1382 B. W. gericht tegen de aansprakelijke derde, van deze laatste de terugbetaling niet mag vorderen der wettelijke vergoeding, daar de werkgever geen schade geleden heeft (Verbr. 15-4-1940; Pas. 1940, I, 121), maar, voor zoveel hij betaald heeft, wel op zijn risico en in plaats van het slachtoffer de terugbetaling der wettelijke vergoeding van de aansprakelijke derde vorderen mag, in de maat van de door hem betaalde vergoeding, van de betaling waarvan hij ontheven was (Verbr. 15-4-1940; Pas. 1940, I, 121; Delaruière en Namèche, « Accid. du trav. » blz. 457);

Overwegende dat de werkgever dus, in geval van gehele verantwoordelijkheid van derde, die het ongeval heeft veroorzaakt, ontheven is van de hem door de wet opgelegde verplichtingen en, in geval hij deze verplichtingen niettemin heeft nageleefd, tegenover de aansprakelijke derde dezelfde vordering bezit als het slachtoffer, maar enkel in verhouding tot hetgeen hij betaald heeft (Delaruière et Namèche, « Accid. du trav. », bl. 457);

Overwegende dat de verzekeraar van de werkgever tegen de gevolgen van arbeidsongevallen, een verhaal tegen de derde, die schuld heeft aan het ongeval, om reden dat hij opkomt als in de plaats gesteld in de rechten van de werkgever van het slachtoffer van deze derde (Verbr. 15 Febr. 1938; Pas. 1938, I, 47; Verbr. 14 Juli 1937; Pas. 1937, I, 227; Verbr. 1 April 1940;; Pas. 1940, I, 98), van het ogenblik af dat hij daadwerkelijk betaald heeft (Verbr. 18 Maart 1940; Rev. Acc. Trav. 1941, blz. 86);

Overwegende dat verweerders, Demuyt, aansprakelijke derde voor het werkongeval, opgelopen door Sumont, en de stad Izegem, zijn werkgeefster, de dading inroepen, gesloten tussen de derde, de werkgeefster en het slachtoffer, waarbij dit laatste verklaarde tegen betaling van de som van 53.782,— fr. totaal schadeloos gesteld te zijn voor al de huidige en toekomstige schade, voortspruitende uit het ongeval;

Overwegende dat, indien tengevolge het karakter van openbare orde van de bepalingen der wet op het herstel der werkongevallen het slachtoffer dienaangaande noch van zijn rechten afstand kan doen, noch een dading aangaan (Rb. Luik, 23 Mei 1913; P. P. 1914, bl. 329), buiten de overeenkomsten, waarbij partijen alleen een feitelijke toestand vaststellen, zoals b.v. het bedrag van het loon van het slachtoffer, enz. (Verbr. 3 Nov. 1910; Pas. 1910, I, 476), het hem nochtans vrijstaat met de aansprakelijke derde een schikking te sluiten, betreffende de vergoeding der berok-

kende schade volgens gemeen recht, daar deze schikking overeenkomst buiten de toepassingsfeer valt der wet op het herstel der werkongevallen en beheerst wordt door de regelen van het gemeen recht;

Dat echter het slachtoffer niet handelen mag met miskenning der rechten van de werkgever door een schadelijke schikking te sluiten, op gevaar af de schadelijke gevolgen te moeten dragen;

Overwegende dat de vraag moet worden gesteld of de ingeroepen dading voor eiseres een « res inter alios acta » is, zodat, indien zij het bestaan dezer rechtshandeling erkennen moet, zij nochtans niet gehouden is door de inwendige gevolgen ervan, zijnde de vrijstelling van de aansprakelijke derde en van zijn werkgever ten gevolge van het getroffen akkoord;

Overwegende dat eiseres, verzekeraarster van de werkgever van het slachtoffer Surmont tegen de aansprakelijke derde optreedt op grond van het gemeen recht als in de plaats gesteld van de werkgever, die zelf krachtens art. 19 lid 7 van de wet van 24 December 1903 handelt in de plaats van het slachtoffer of van zijn rechthebbenden, zodat het verhaal van de verzekeraar-wet bepaald is door de subrogatie in de rechten van het slachtoffer (Verbr. 15 April 1940; R.G.A.R. 1940, bl. 3325; Verbr. 6 April 1949; R.G.A.R. 1951, bl. 4805; Verbr. 10 Mei 1951; R.G.A.R. 1952, bl. 4945);

Dat deze indeplaatsstelling een wettelijke indeplaatsstelling is ingevolge een bijzondere wetsbepaling;

Overwegende dat uit het feit dat de verzekeraar-wet, die betaald heeft, tegenover de aansprakelijke derde als wettelijk indeplaatsgestelde over dezelfde rechten beschikt als het slachtoffer zelf, moet worden afgeleid dat al de middelen en verweren, die tegenover het slachtoffer kunnen ingeroepen worden, aan hem kunnen worden tegengeworpen (De Page « Dr. Civ. », t. III, bl. 499; Planiol et Ripert, « Dr. Civ. », t. VII, n° 1242);

Overwegende dat dus de dading, getroffen tussen het slachtoffer en de aansprakelijke derde, aan de verzekeraar-wet in principe kan worden tegengeworpen;

Dat echter aangenomen wordt, dat zulkdanig akkoord het verhaal van de verzekeraar niet in gevaar brengen mag (Van Eeckhout, « Ass. terrestres », bl. 318; Demeur, « Risques Prof. », 3256 en 3319; Beroep Luik, 5 Juli 1927; Rev. Ass. Resp. 1927, VIII, bl. 133; Vredeger. Anderlecht, 7 Maart 1911, onuitgegeven, zodat de derde zou aansprakelijk blijven spijs een schikking ter bedrieglijke benadeling van de verzekeraar-wet getroffen;

Overwegende dat de eerste twee verweerders beweren dat eiseres kennis had van de dading en deze heeft goedgekeurd;

Overwegende dat eiseres geen partij geweest is bij de dading; dat deze niet gesloten werd in hare aanwezigheid en zelfs niet bewijst dat zij kennis had van de bedingen dezer overeenkomst;

Maar dat eiseres noch bewijst noch tracht te bewijzen dat de schade volgens gemeen recht hoger was dan de in de schikking bepaalde en dat deze laatste getroffen werd ter benadeling van haar rechten;

Overwegende dat de vordering van eiseres tegenover het slachtoffer Surmont ontegensprekelijk gegrond is;

Dat zij inderdaad haar vrijstelling vordert in de maat van hetgeen Surmont te veel ontvangen heeft bij toepassing van art. 19 lid 4 van de wet van 24 December 1903, daar het slachtoffer de vergoedingen op grond van het gemeen recht met die, verschuldigd op grond van de wet van 1903 op de werkongevallen wil samenvoegen;

Overwegende dat blijkt dat deze samengevoegde vergoedingen de wettelijke grens overtreffen, zodat

het slachtoffer meer dan 100 % der berokkende schade zou ontvangen;

Overwegende inderdaad dat eiseres ten voordele van het slachtoffer Surmont volgende bedragen heeft uitgekeerd :

A) 1) Aan Surmont betaalde bedragen	28.619,25 fr.
2) Wiskundige reserve	25.704,10 fr.

Samen : 54.323,35 fr.

B) Dat daarbij Surmont ten gevolge van de dading ontvangen heeft voor stoffelijke schade (53.782,85 — 10.000 zedelijke schade) = 43.782,85 fr.

) Dat hem dus in het geheel ten goede is gekomen :

1) Op grond van de wet op de werk-ongevallen	54.323,35 fr.
--	---------------

2) Op grond van het gemeen recht voor stoffelijke schade	43.782,85 fr.
--	---------------

98.106,20 fr.

Overwegende dat krachtens art. 19 van de wet van 24 December 1903, lid 6, in geval van samenvoeging van schadevergoedingen de sommen, aan het slachtoffer of zijn rechthebbenden gelaten, in geen geval minder mogen bedragen dan de forfaitaire vergoeding;

Dat eiseres dus tot beloop van dit bedrag moet vrijgesteld worden;

Overwegende dat eiseres bekend dat zij een bedrag van 22.132,30 fr. ontvangen heeft, zodat nog een som van 21.650,55 fr. overblijft;

Overwegende dat verweerder Surmont aanbod doet 10.000 fr. te betalen;

Dat dit aanbod onvoldoende is;

Overwegende dat eiseres dient vrijgesteld te worden ten bedrage van 21.650,55 fr.;

Overwegende dat eiseres een som heeft voorzien van 25.704,10 fr. voor het samenstellen van de wiskundige reserve;

Dat deze dient teruggebracht te worden van frank 25.704,10 tot 25.704,10 — 21.650,55 = 4.053,55 fr.;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Verklaart de vordering tegenover eerste en tweede verweerders ontvankelijk, doch niet gegrond wegens de aangegane dading;

Verklaart de vordering teengover derde verweerder ontvankelijk en gegrond ten bedrage van frank 21.650,50;

Zegt voor recht dat eiseres zal ontslagen worden van hare verplichtingen binnen de perken van dit bedrag;

Zegt dientengevolge voor recht, dat eiseres ontslagen is van de verplichting de rente te betalen voor blijvende onbekwaamheid, in verhouding met de wiskundige reserve van 21.650,55 fr., daar deze reserve is teruggebracht op 4.053,50 fr.;

Verwijst eiseres in de kosten van haar vordering tegenover eerste en tweede verweerders;

Verwijst verweerder Surmont in de kosten der vordering, door eiseres tegenover hem ingesteld.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LEUVEN

6 Maart 1953.

Voorzitter M. Van den Schrieck.

Referendaris : M. Van Boxsom.

Advocaten : Mrs Hoschet en Adline.

Wegenverkeer. — Inhaling rechts in strijd met art. 33 § 1 Algemeen Wegenverkeersreglement.

Indien geen omstandigheid zulks belet, moet de bestuurder van een motorrijtuig bij het inhalen van een ander handelen overeenkomstig de gebiedende voorschriften van artikel 33, § 1, van het Algemeen Wegenverkeersreglement. De onvoorzichtigheid van de inhalende autobestuurder is nog groter, indien hij, zoals in het onderhavige geval, links van het in te halen voertuig meer vrije ruimte had dan rechts daarvan en niettemin gewaagd heeft rechts in te halen.

N.V. Usines Remy t/ De Levie.

Aangezien uit de bestanddelen der zaak blijkt dat op 8 Februari 1952 de genaamde Vandersanden, ondergeschikte van de aanleggende vennootschap, het autovoertuig Chevrolet, toebehorende aan deze maatschappij, op het Martelarenplein te Leuven, richting Centrum, komende van de Diestsevest, tot stilstand bracht om een zijner passagiers rechts te laten uitstappen; dat op dit ogenblik verweerder, die uit dezelfde richting kwam aangereden, de stilstaande wagen rechts voorbijstak en zo dichtbij, dat hij in aanraking kwam met het gedeeltelijk openstaande portier;

Aangezien dat verweerder te vergeefs zijn verantwoordelijk betwist, bewerende dat de ondergeschikte van eiseres zijn wagen meer rechts en namelijk dicht bij de « parking » en alleszins verder van de tramrichels had moeten tot stilstand brengen, hetgeen hem had toegelaten de stilstaande wagen links voorbij te steken, zoals voorgeschreven bij artikel 33, par. 1, van het Algemeen Wegenverkeersreglement; dat immers uit de vaststellingen, door de verbalisanten gedaan, blijkt dat het voertuig van aanlegster tot stilstand gebracht werd op ettelijke meters van de tramrichels en er anderzijds geen tramvoertuig in aantocht was op het ogenblik van het voorbijsteken door verweerder, zodat niets deze belette zich te schikken naar de gebiedende voorschriften van voormeld artikel 33, par. 1; dat de fout en onvoorzichtigheid van verweerder des te groter voorkomt dat, alhoewel volgens zijn bewering beschikkende over zes meter rechts van het voertuig van aanlegster, hij in feite zijn voorbijstekingsmanoeuvre rechts gewaagd heeft, alhoewel er veel meer plaats links vrij was en zonder een redelijke afstand te laten tussen de « parking » in kwestie en het stilstaande voertuig van aanlegster, waaruit op alle ogenblikken een passagier rechts kon uitstappen; dat door de stilstaande wagen te dichtbij voorbij te steken, zoals zulks het geval geweest is, verweerder een bijkomende fout begaan heeft, die dient beschouwd te worden als verzwarende van zijn schuld aan het ongeval;

Aangezien in die voorwaarden dient beslist te worden dat verweerder alleen en volledig de gevolgen van bedoelde aanrijding moet dragen;

Aangezien de schade van aanlegster gerechtvaardigd voorkomt tot beloop der volgende sommen : 1) herstellingen 5.075 frank; 2) taks 10 % 508 frank; 3) onbruikbaarheid 3 x 150 of 450 frank, hetzij in totaal 6.033 frank;

Om deze redenen,

De Rechtbank,
Alle andere en meer omvattende besluiten verwerpende;

Veroordeelt verweerder aan aanlegster te betalen de som van 6.030 frank, met de vergoedende intresten, de gerechtelijke intresten en de kosten;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-
tegenstaande alle voorziening en zonder borgstelling.

NOOT: Men vergelijkte het vonnis van dezelfde
Rechtbank van 15 November 1953, R. W. 1953-1954,
kol. 442.

VREDEGERECHT TE DEINZE

23 Juli 1953

Rechter: W. Beelaert.

Advocaten: Mrs J. Ronse en Van den Bogaerde.

Handelshuur. — Verval van recht op huurvernieuwing.

Verval van het recht op huurvernieuwing wegens gebrek aan verzoek om huurvernieuwing.

Optreden van de verhuurder om te voorkomen dat de huurder zich zou kunnen beroepen op de stilzwijgende huurvernieuwing, bedoeld in artikel 14, lid 3, wet van 30 April 1951.

Wanneer de huur door de verhuurder aan de huurders is opgezegd, kan de huurder, ofschoon hij in het genot van het gehuurde is gebleven, zich niet beroepen op stilzwijgende wederinhuring, indien deze niet is gestaafd door een tegenschrift op de opzegging.

N.V. Kredietbank t/ Gevaert.

Aangezien de eis ertoe strekt te horen zeggen voor recht, dat verweerder wegens verval van recht op huurvernieuwing sedert 20 November 1952, het huis n° 36, Markt, te Deinze, bewoont zonder recht noch titel; dienvolgens aan verweerder de ontruiming van dit huis te horen bevelen met machtiging op eiseres om verweerder uit te zetten;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Overwegende dat partijen erover accoord zijn dat het door verweerder bewoonde winkelhuis onder toepassing valt van de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten;

Overwegende dat eiseres bij akte, verleden voor notaris Henry Voet te Deinze, in dato 14 Januari 1953, dit huis heeft aangekocht;

Dat verweerder op dat ogenblik dit huis bewoonde sedert meer dan zes maand en de mondeling bedongen huurprijs van 2.270 frank per drie maand door verweerder werd betaald tot einde Augustus 1952 aan de toenmalige eigenaar E. Goeminne;

Dat na de verkoping van dit huis de huurprijs, verschuldigd vanaf 1 September 1952 tot 1 Februari 1953, ten bate van de erfgenamen van wijlen voornoemde Goeminne werd aanvaard onder alle voorbehoud door notaris Dupont, te Gent;

Dat ingevolge de voorwaarden van verkoop de eiseres vanaf 1 Februari 1953 in het genot is getreden van dit huis, doch geen huurprijs van verweerder heeft aanvaard;

Overwegende dat bij het in werking treden van de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten

sten de verweerder het genot had van een mondelinge huurovereenkomst, welke op grond van artikel 33 van voornoemde wet werd verlengd tot 20 November 1952;

Dat bij gebrek aan verzoek om huurvernieuwing in de vormen voorzien bij artikel 14 van voornoemde wet de verweerder van het recht op huurvernieuwing is vervallen;

Dat bij aangetekend schrijven dd. 11 Augustus 1952 de toenmalige verhuurder E. Goeminne aan verweerder heeft te kennen gegeven, dat ingevolge het verval van dit recht de verweerder diende te ontruimen op 20 November 1952, hem tevens voorstellend een huurovereenkomst per jaar aan te gaan tegen de jaarlijkse huurprijs van 18.000 frank en met afstand van uitwinningsvergoeding;

Dat blijkt uit een door eiseres meegedeeld schrijven, door verweerder op 6 Januari 1953 toegezonden aan notaris Dupont, te Gent, dat verweerder dit voorstel van E. Goeminne heeft geweigerd te aanvaarden;

Dat uit deze feitelijke gegevens blijkt dat de heer Goeminne heeft willen beletten dat verweerder zou kunnen beroep doen op de stilzwijgende huurvernieuwing, voorzien bij de derde alinea van artikel 14, wet van 30 April 1951 en dat na het overlijden van de heer Goeminne zijn erfgenamen en de eiseres dezelfde houding tegenover verweerder hebben aangenomen;

Dat wanneer opzegging is betekend de huurder, alhoewel hij in het genot gebleven is, de stilzwijgende wederinhuring niet kan invoeren, wanneer deze niet is gestaafd door een tegenschrift op de opzegging;

Dat verweerder dus sedert 20 November 1952 het huis n° 36, Markt, te Deinze, bewoont zonder huurrecht, doch enkel krachtens gedogen todat deze toestand hetzij in der minne, hetzij in rechte een oplossing zal gekregen hebben;

Overwegende dat eiseres niet gehouden is tot het doen van de opzeg, voorzien bij artikel 12 wet van 30 April 1951 voornoemd, vermits sedert 20 November 1952 de verweerder geen huurrecht kan doen gelden;

Overwegende dat verweerder noch uitstel voor de ontruiming, noch uitwinningsvergoeding verzoekt;

Overwegend dat, vermits Ons gevraagd wordt het verval van recht op huurvernieuwing uit te spreken, Ons vonnis in eerste aanleg niet uitvoerbaar kan zijn bij voorraad ondanks hoger beroep en zonder borgstelling (artikel 31 wet 30 April 1951);

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, op tegenspraak en in eerste aanleg vonnissend, alle andere besluiten als overbodig of ongegrond verwerpend;

Gelet op de toepassing van de wet van 15 Juni 1935 op de talen;

Verklaren verweerder vervallen van het recht op huurvernieuwing;

Zeggen voor recht dat hij sedert 20 November 1952 het huurhuis n° 36, Markt, te Deinze, zonder huurrecht bewoont;

Bevelen hem dit huis te ontruimen;

Machtigen eiseres om verweerder uit te zetten door de eerste daartoe aangezochte deurwaarder nadat dit vonnis kracht van gewijsde zal bekomen hebben en op voorwaarde van verwittiging der uitzetting acht en veertig uren vóór deze verrichting;

Verwijzen verweerder tot de kosten van het geding.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BIBLIOGRAPHIE

JANSSENS DE LIPPENS, Mr K. J. Th., Geldersche Wijsenissen van het Hoofdgerecht te Roermond «t Nye boeck» (1459-1487). Utrecht, 1953, (oud-Vaderlandse Rechtsbronnen, derde reeks, n° 16).

Het Gelderse Overkwartier van Roermond — het land van Gelre van der Nyersen Opwaert — is een der delen van Nederland, van wier recht en rechtsvorming in de Middeleeuwen, bij gebrek aan gepubliceerde rechtsbronnen, niet al te veel bekend is. Uit latere tijden beschikt men over de «Gelderse Landtende Stadtrechten int Over-Quartier van Ruremundt», vastgesteld in 1619. Rechtsbronnen van vóór dit landrecht zijn vrijwel niet gepubliceerd en een volledige uitgave daarvan behoort tot de desiderata van eenieder, die belang stelt in het oude recht van Nederland en Nederrijn.

Onder de titel «Gelderse Wijsenissen van het Hoofdgerecht te Roermond» wordt hier uitgegeven een der oudste en — althans voorlopig — het enig bewaard gebleven vonnissenboek der schepensbank Roermond, dat beslissingen (hoofdclingen) inhoudt, door dit gerecht in de jaren 1459-1487 gegeven in hoedanigheid van hoofdgerecht van het gehele Overkwartier.

Is de rechtspraak in het algemeen de belangrijkste bron om het recht van een bepaald tijdvak te leren kennen, zo geldt dit wel zeer speciaal van de Roermondse jurisprudentie, neergelegd in het «Alde en Nye Boeck», want men kan als vaststaand aannemen, dat zij vóór de redactie van het landrecht van 1619 door de Roermondse juristen werd beschouwd als de bron bij uitstek voor de kennis van het oude inheemse recht. Behalve voor de kennis van het burgerlijk recht is de inhoud dezer vonnisboeken van veel belang voor de geschiedenis van het procesrecht en de inrichting der justitie in het Middeleeuwse Gelder.

In zijn inleiding geeft de auteur ons interessante inlichtingen over de Middeleeuwse rechterlijke organisatie in het Overkwartier, Roermond als hoofdgerecht, het stadrecht van Roermond en het Middeleeuwse procesrecht in het Overkwartier.

Een glossarium en een inhoudsregister op de Wijsenissen verhogen de bruikbaarheid zeer van deze belangrijke bronnenuitgave.

L. Th. Maes.

MEDEDELINGEN

VRIJE UNIVERSITEIT TE BRUSSEL FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

Er wordt ons medegedeeld dat de Heer E. M. MEIJERS, Hoogleraar aan de Universiteit te Leiden, drie lezingen zal houden op 9, 10 en 11 Maart 1954, om 11 uur, ter Faculteit der Rechtsgeleerdheid (zaal René Marq) over: «De herziening van het Nederlands Burgerlijk Wetboek».

De toegang tot deze lezingen is vrij.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad : afl. 8 - 20 Februari 1954.

Mr P. S. de Gruyter : Verband tussen onderhoudsplicht en de verplichting tot samenwoning. — Mr H.A. Viseur : Legislatieve ontsparing ? — Mr I. H. Ph. de Rode - Verschoor : Reserves bij luchtrechtverdragen. — Mr A. A. L. F. van Dulleman : Nogmaals het plan der Commissie - Pompe tot verruiming der voorwaardelijke invrijheidstelling. — Mr C. E. Heerma van Voss - Loeb : Gevaar voor de besmetting !

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris - ambt en Registratie, n° 4355 - 20 Februari 1954.

Mr H. Schuttevâer : Een kwart eeuw fiscale bescherming van natuurschoon (I). — Y. D. C. van Duyn : Posthume inkomsten en vruchtgebruik. — J. E. Niemeijer : Loon voor de toepassing van belastingen en sociale verzekeringswetten, m. o. J. A. van Pesch. — Dr L. I. de Winter : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (IV).

Journal des Tribunaux, n° 4012 - 21 février 1954.

Pierre A. Franck : La vente systématique au - dessous du prix de revient, acte de concurrence déloyale. — Jurisprudence.

Revue de l'administration et de droit administratif de la Belgique, 2° livr.

Ed. Pierre Seeldrayers : A propos de la fonction publique en 1854. — Paul De Visscher : La Cour de Cassation et le droit administratif en 1854.

Revue Pratique du Notariat Belge, 2372° livr. - janvier 1954.

A. Le Hon : Epouse en secondes noces, avantages matrimoniaux et usufruit successoral. — Législation. — Revue de la Jurisprudence belge.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation.

Maurice Patin : La poursuite pour diffamation envers les ministres; l'irrecevabilité de la citation directe et ses conséquences quant au pourvoi en cassation. — Henri Lalou : La validité des clauses d'échelle mobile dans les contrats autres que le prêt d'argent. — R. Savatier : Le contrat d'entreprises de culture avec bail de terre.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"